

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 10ος, ΦΥΛΛΟ 43ο, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Οι εκλογές στο Δήμο Αρμένων

Δήμαρχος για τα επόμενα τέσσερα χρόνια εξελέγη, από τη πρώτη Κυριακή των εκλογών που έγιναν στις 15 Οκτώβρη 2006, στο δήμο Αρμένων, **Βλαχάκης Πέτρος του Πέτρου**.

Η "Ελευθερόπολις" συγχαίρει τον Δήμαρχο Βλαχάκη Πέτρο, τους εκλεγμένους δημοτικούς και τοπικούς συμβούλους και τους εύχεται καλή δύναμη στον ωραίο αγώνα τους, και κάθε επιτυχία στο έργο τους για το καλό του τόπου μας και των ανθρώπων του.

Αναλυτικά τα αποτελέσματα των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών στη σελίδα 20.

Σπιτάκι μου

Σπιτάκι μου μικρό κι αγαπημένο
ψυχή και νους κάθε λεπτό
κοντά σου με λαχτάρα αναζητούν
λύπες, χαρές και όνειρα,
ό,τι απαλά αγάλιασε
το κάθε τι από σένα.

Σπιτάκι μου μικρό κι αγαπημένο
ευλαβικά αγάλιασες όλα τα περασμένα.
Πρόσωπα αγαπημένα, σα χθες,
λες και μιλούν, γελούν και σιγογγέφουν.

Μα όπως νοσταλγικά αφονγκράζομαι
και σπιθαμή προς σπιθαμή σε αργοδιαβαίνω,
ο πανδαμάτορας ο χρόνος, φθονερός,
σπιτάκι μου μικρό κι αγαπημένο,
ολόιδιο δεν άφησε ούτ' ένα!

Μαίρη Πριπάκη-Κουντάνη

ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ σκέψεις για το παρόν και το μέλλον της εφημερίδας μας κατακλύζουν τον νου, κάθε τρεις μήνες περίπου που φτάνει ο καιρός να γραφτεί και να εκδοθεί η Ελευθερόπολη. Η προσπάθεια που απαιτείται για ένα αξιοπρεπές αποτέλεσμα μεγάλη, ο χρόνος ταυτόχρονα λιγοστός και ενίοτε εκτός από τις επιδοκμασίες, η γκρίνια και η κριτική που ακούγεται -δίκαια ή άδικα- αποθαρρύνει όσο και προβληματίζει. Προβληματίζει, γιατί όλοι θέλουμε να λαμβάνουμε κάθε τόσο την εφημερίδα μας, να διαβάζουμε όσο πιο ενδιαφέροντα θέματα είναι δυνατό, και κυρίως να διαβάζουμε όλες τις απόψεις, τις σκέψεις, τις ιδέες και τις εμπειρίες από όσο το δυνατό περισσότερες μεριές. Αν αναρωτιέστε, πώς μπορεί να γίνει αυτό, η απάντηση που μπορούμε να δώσουμε χωρίς πολλά λόγια και περιστροφές, δεν είναι άλλη από την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή όλο και πιο πολλών από μας στο εφημεριδάκι που έντεκα χρόνια τώρα φτάνει στα σπίτια μας και λέγεται... Ελευθερόπολη! **σελ. 13**

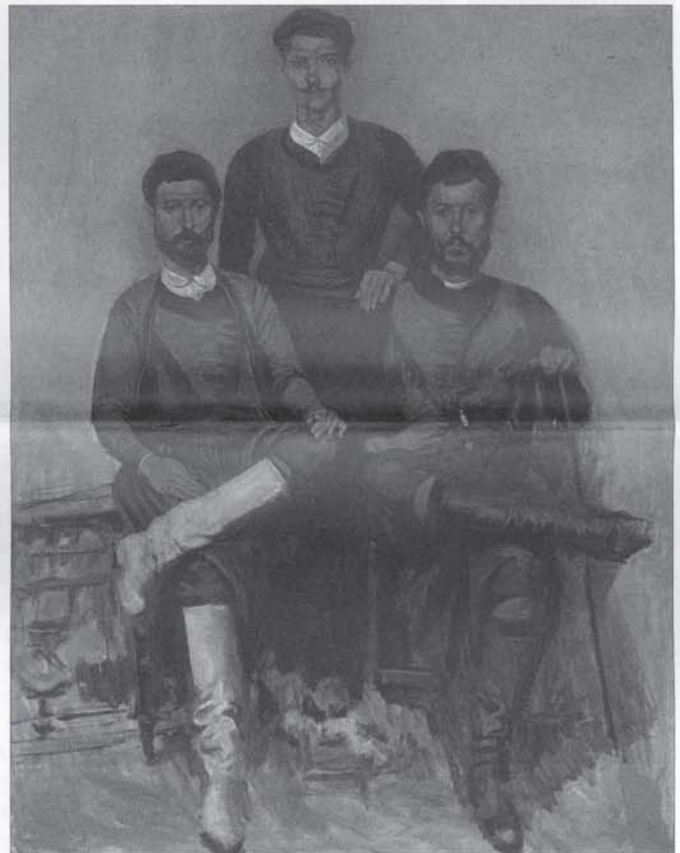
Η «Ελευθερόπολις» και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, απευθύνει σε όλους τους Αρμενιανούς, όπου και αν βρίσκονται, θερμές ευχές για υγεία, χαρά και προκοπή.
Καλά Χριστούγεννα
και ευτυχισμένος ο νέος Χρόνος 2007

Χριστούγεννα 2006

Δώρο χριστουγεννιάτικο
ένα φιλί σου δώσ' μου
να πω κι εγώ σαν το στραβό
πως ήβρηκα το φως μου

Τ' Αγίου Βασίλη έγγραφα
σαν το κοπέλι γράμμα
να φέρει εσένα ό,τι ποθείς,
κι εγώ δε θέλω πράμα

Ειρ. Χαίρ.

Έργο του εξαιρετού ζωγράφου Αντώνη Πετρονιάκη, προέδρου του ιστορικού φιλολογικού συλλόγου Χανίων «ο Χρυσόστομος».

Εκδηλώσεις του Συλλόγου

Η ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Την Κυριακή 21 Ιανουαρίου 2007 στις 10.30 το πρωί, στην αίθουσα της Παγκρητίου Ενώσεως Ακαδημίας & Γενναδίου 8 στο δεύτερο όροφο, θα κόψουμε τη Πρωτοχρονιάτικη πίτα, του Συλλόγου.

Την ίδια ώρα θα γίνουν εκλογές για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου και εξελεγκτικής επιτροπής του Συλλόγου.

Η ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ

Την Παρασκευή 3 Φεβρουαρίου 2006 στις 9.30 το βράδυ, έχουμε την ετήσια συνεστίαση του Συλλόγου μας που θα γίνει, στο κρητικό κέντρο "Ζορμπάς", που βρίσκεται στη διεύθυνση, Συγγρού 230 και Ιφιγενείας 5.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες

Ο Μιχελολιάννης Δημήτρης του Σήφη και της Μαρίας πήρε το πτυχίο του από το τμήμα της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Ψωμάς Δημήτριος του Γεωργίου και της Τούλας Πατηνωτάκη πέτυχε στο τμήμα Λογιστικής του ΤΕΙ Καβάλας.

Στο Βαλκανικό πρωτάθλημα του καράτε ο Νίκος Πατεράκης, του Μάρκου και της Πελαγίας, κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο.

Η «Ελευθερόπολις» εύχεται σε όλους να έχουν πάντα επιτυχίες στη ζωή τους.

Γεννήσεις

Το χαριτωμένο κοριτσάκι της Στέλλας και του Στάθη Καλούδη που γεννήθηκε τον περασμένο Σε-

πτέμβριο, και πλάι του, γελαστό και χαρωπό το μεγαλύτερο αδελφάκι του ο Μανώλης Στ. Καλούδης. Η ευτυχισμένη αυτή στιγμή με τα δύο παιδάκια της φωτογραφίας μας θύμισε τους στίχους από το τρυφερό ποίημα «Στα παιδάκια μου» του Αριστομένη Προβελέγγιου:

Ω γέλια ασημένια
Και ρόδινα χεϊλή,
Ω μάτια γεμάτα
Με λάμψη τ' Απρίλη

Ω τρυφερά χεράκια
Στο λαμό μου γύρω
Και γλυκά λογάκια
Ολο δροσιά και μύρο.

Η ευχή μας είναι μύρια χρόνια να ζήσουν και να ευτυχίσουν τα: Δύο αυτά νέα πρωινά αστέρια του χωριού μας. X.MII.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»
Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Συντακτική Επιτροπή

Βασάλου Κική

Κουρομιχελάκης Βασίλης

Μπουρνάζος Χαράλαμπος

Τερεζάκη Σοφία του Μιχαήλ

Τσακιράκης Γιάννης

Τσιτσιρίδου Ελένη

Χαλβαδάκης Γεώργιος

Εκδότης-Διευθυντής

Γιάννης Σ. Τσακιράκης

Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος

Τηλ. 210-99.16.613

Fax: 210-99.57.582

Email: Itsakir@otenet.gr

• ISSN 1109-3056

Από τη σύνταξη της «Ε»

Η «Ελευθερόπολις» θα ήθελε να επισημάνει στους συγχωριανούς μας και στους αναγνώστες μας ότι η κάλυψη των γεγονότων που σχετίζονται με το χωριό μας δεν γίνεται με συστηματικό τρόπο, λόγω έλλειψης μέσων. Αποτέλεσμα είναι, ιδιαίτερα από τα κοινωνικά γεγονότα (γάμοι, γεννήσεις, βαφτίσεις, θάνατοι, επιτυχίες κλπ) να καλύπτονται μόνο όσα πέφτουν στην αντίληψη μας και κατά καιρούς να συγκεντρώνουμε τις διαμαρτυρίες συγχωριανών μας για τις ελλείψεις. Η «Ε» έχει ανοικτές τις στήλες της για όποιον συγχωριανό θέσει έγκαιρα στη διάθεσή της, κείμενο που αναφέρονται στα κοινωνικά γεγονότα της οικογένειάς του, καθώς και μια φωτογραφία. «Ε»

Δέστε μάτια, δέστε χεϊλή τριαντάφυλλα τ' Απρίλη

Τα παιδάκια της φωτογραφίας μας είναι: Χαιρετάκη Αργυρούλα, Μαραγκουδάκη Κλειώ, Χαλβαδάκη Κατερίνα, Τσιτσιρίδη Φρόσω, Ορφανάκη Μαρία, Παπασηφάκης Στράτος, Μαραγκουδάκης Κωνσταντίνος, Νικολαράκου Μαρία, Μαραγκουδάκη Βαγγελίτσα, Σέφα Σοφία, Νικολοζάκη Όλγα.

Μιας άλλης λογής ροδαρά ωραίων παιδιών του Δήμου Αρμένων, που κοσμούν το Νηπιαγωγείο του Δήμου μας στο Νιο Χωριό, είναι η φωτογραφία αυτή του 2005, την οποία μας έδωσαν για την «Ελευθερόπολη» ο Τάσος και η Νότα Χαιρετάκη. Τους ευχαριστούμε κι απ' αυτήν εδώ τη θέση. Αλλωστε, το πρώτο τριαντάφυλλάκι της ροδαράς αυτής είναι το κοριτσάκι τους η Αργυρούλα Χαιρετάκη.

Τέτοια ζωντανά μπουμπούκια χαράς κι ομορφιάς θα εμπνεύσανε τον Κωστή Παλαμά να γράψει πριν από έναν αιώνα, «Το βιολί» με τους 283 ωραίους οκτασύλλαβους στίχους, λίγους από τους οποίους παραθέτουμε εδώ, αντίχαρη της «Ελευθερόπολις» στα παιδάκια και τις μανάδες τους για τη χαρά που μας έχρισε η χαρισιάμενη αυτή συντροφιά. X.MII.

Χαίρεται, κλειστά λουλούδια
Της πρωτόβγαλτης αυτής!
Ω! το ασκόρπιστο το μύρο
Μέσα το φυλάτε εσείς!

Μάτια εσείς που όλο ρωτάτε,
Ω αφανέρωτα φτερά,
Ονειρόθρεφτα κορμάκια,
Μεταξομαλλα παιδιά!

Και τ' ολόγιομο φεγγάρι
Στο χεράκι τ' απλωτό

Να το κλείσετε ζητάτε
Μικραδέφρι σας κι αυτό
Και το κίτρινο το φύλλο
Που στα πόδια σας εμπρός
Δέρνεται τριζοβολώντας,
Για σας είναι ο θησαυρός

Ω χαμοανθισμένη γλώρη,
Των μανάδων ω ουρανοί...

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακιράκης Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.

Η «Ε» θέλοντας να είναι συνεπής ως προς το χρόνο έκδοσή της, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 25/2/2007.

ΣΤΗ ΣΙΑΤΙΣΤΑ και φέτος οι Αποκορωνιώτες

ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ πραγματοποιήθηκε και φέτος η τριήμερη εκδρομή που διοργάνωσαν οι Αποκορωνιώτες στη Σιάτιστα Κοζάνης, για να συμμετάσχουν στις εορταστικές εκδηλώσεις για την απελευθέρωση της πόλης από τον Τουρκικό ζυγό που επισφραγίστηκε με τη νικηφόρα μάχη της 4ης Νοεμβρίου 1912.

Στο φετινό εορτασμό εκτός από την Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνων Χανίων συμμετείχαν οι Σύλλογοι Βαμιανών «Ο Βάμος» και Φρεδιανών «Η Ευαγγελίστρια», με ανεξάρτητη παρουσία αλλά κοινή εμφάνιση στις εκδηλώσεις. Όπως κάθε χρόνο, δυναμικό παρών έδωσε ο Σύλλογος Κισαμιτών με τον πρόεδρο του, Λευτέρη Λουπασάκη, μέλη του Δ.Σ. και πολλούς συμπατριώτες τους, καθώς και ο Σύλλογος Κρητών Κοζάνης.

Παρ' όλες τις δυσμενείς καιρικές προβλέψεις, 120 Αποκορωνιώτες με τρία πούλμαν φθάσαμε στη Σιάτιστα.

Μετά την τακτοποίηση μας στα δωμάτια των ξενοδοχείων και τη σχετική ξεκούραση μαζεψτήκαμε όλοι στην ωραία αίθουσα εστίασης του κεντρικού ξενοδοχείου «ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ» όπου με ευθύνη του προέδρου του Συλλόγου των Φρεδιανών, Μανώλη Μαζριδάκη, είχε διοργανωθεί κρητική βραδιά, στην οποία εκτός από τους εκδρομείς παρευρέθηκαν οι Δήμαρχοι (παλαιός και νεοεκλεγείς) της Σιάτιστας, τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, εκπρόσωποι Αρχών, τοπικών συλλόγων κτλ.

Ξεχωριστή ήταν η εκπροσώπηση του Δήμου Φρε με επικεφαλής το Δήμαρχο, Νίκο Γιαννούλη, και σχεδόν όλο το Δημοτικό Συμβούλιο, ενώ από το σύλλογο Βαμιανών, εκτός από τα μέλη του Δ.Σ. και λοιπών εκδρομικών σημαντική ήταν η παρουσία αρκετών μελών της οικογένειας Μαλεκάκη απογόνων του Οπλαρχηγού του Αποκόρωνα Λεωνίδα Παπαμαλέκου από το Βάμο που έπεσε στη μάχη της Σιάτιστας (4-11-1912) μαζί με τους Φρεδιανούς συντρόφους του Γιάννη Ανδρουλάκη και Γιώργη Καγιαννάκη.

Το εξαιρετικό πιάφι, το βραστό, το τηγαριστό και τα υπόλοιπα φαγητά, φτιαγμένα από μάγειρα που ήλθε για το σκοπό αυτό από τον Αποκόρωνα, αλλά και το μυρωδάτο Φρεδιανό κρασί δεν άργησαν να μας φτιάξουν το κέφι που κορυφώθηκε όταν άρχισε το συγκρότημα Κονταρού-Κοτσυφάκη να πλημμυρίζει με κρητική μουσική την ασφρακτικά γεμάτη αίθουσα.

Τιμώμενο πρόσωπο της βραδιάς ο απερχόμενος Δήμαρχος Σιάτιστας, Γιάννης Νάκος, στον οποίο η Ομοσπονδία απένειμε το μετάλλιο της με αναμνηστική πλακέτα για τη μεγάλη συμβολή του στην ανάπτυξη εξαιρετων σχέσεων μεταξύ του ίδιου, του Δήμου του και του Αποκόρωνα, κορύφωμα των οποίων υπήρξε η παραχώρηση

χώρον, όπου και τοποθετήθηκε η προτομή του Παπαμαλέκου δίπλα στο ηρώο των πεσόντων στην πλατεία Δημαρχείου ύστερα από πολλές προσπάθειες και οικονομικές θυσίες της Ομοσπονδίας επί προεδρίας του επιτίμου πλέον Προέδρου της Γιάννη Λεντάρη.

Σε σύντομη ομιλία του ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας, Γιώργος Γιακουμινάκης αναφέρθηκε στους δεσμούς που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ των δύο περιοχών και πρότεινε στους κ. κ. Δημάρχους να κινήσουν τις διαδικασίες για αδελφοποίηση των Δήμων τους, ούτως ώστε η επόμενη συνάντηση να έχει διπλό πανηγυρικό χαρακτήρα, πρόταση που έγινε δεκτή με πολύ ενθουσιασμό που κορυφώθηκε όταν τελειώνοντας τραγούδησε την ακλόουθη μαντινάδα:

**Δuo αγάπες έχω στην καρδιά
Η Κρήτη είναι η μία
Η άλλη είναι η Σιάτιστα
Εις τη Μακεδονία**

Μεταξύ άλλων, σύντομο χαιρετισμό απηύθυνε και η Ελένη Μαλεκάκη, εκ μέρους του Συλλόγου Βαμιανών και σαν απόγονος της οικογένειας του Παπαμαλέκου, που ευχαρίστησε το Δήμαρχο κ. Νάκο και την Ομοσπονδία για την αναγνώριση της προσφοράς του καπετάνιου με την τοποθέτηση της προτομής του στον τόπο θυσίας του. Στη συνέχεια, το χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου Φρεδιανών παρουσίασε παραδοσιακούς χορούς και το γλέντι κράτησε μέχρι αργά.

Την επόμενη το πρωί συγκεντρωθήκαμε όλοι στο Μητροπολιτικό ναό, όπου μετά τη λειτουργία χοροστατούντος του Μητροπολίτου Σισανίου και Σιατίστης κ. Παύλου και τη Δοξολογία έγινε η κατάθεση στεφάνων στο μνημείο των πεσόντων

και η παρέλαση. Τιμές ένεκεν την παρέλαση άνοιξε αντιπροσωπευτικό τμήμα είκοσι ανδρών και γυναικών από τους Συλλόγους Αποκορωνιωτών, Κισαμιτών και Κρητών Κοζάνης, με παραδοσιακές στολές και τα λάβαρα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο τμήμα συμμετείχαν αρκετοί νέοι και νέες από τα χωριά του Δήμου Φρε που ήλθαν για το σκοπό αυτό με το λάβαρο του Δήμου. Ήταν μια υπέροχη παρουσία, που δυστυχώς τόνιζε την απουσία αντιπροσωπειών από άλλα μέρη της Κρήτης, των οποίων οι αγωνιστές έχουν χύσει το αίμα τους στο πεδίο της μάχης της Σιάτιστας.

Ο επίσημος εορτασμός τελείωσε με την δεξίωση του Δήμου προς τις αρχές στην οποία πάντα καλούνται όλοι οι παρευρισκόμενοι Κρητικοί.

Γιώργος Γιακουμινάκης-Βαγιωνιάς

ΤΟ ΠΕΘΥΜΙΟ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΥ

Στο Αρχοντικό γλεντίζουμε Σιατιστινοί και /Κρήτες
Χριστέ μου και να σουύσανε του κάτω /Κόσμου οι πόρτες
Να βγω με τoi συντρόφους μου μαζί ντωξ /να καθίσω
Να πιω μια κούπα με κρασί, δυο ζάλα /να χορέψω
Κι ύστερα πάνω στο βουνό ν' ανέβω, /στο «Καστράκι»
Να σ' ανασάνω Λευτεριά...

Οι παραπάνω στίχοι τραγουδήθηκαν σε ριζικό σκοπό από το στιχογραφό κατά τη διάρκεια της Κρητικής βραδιάς στη Σιάτιστα την 3-11-2006.

Η ροδαρά μας

Ρόδα, διατσέντα, γιασεμιά, κρίνα και μενεξέδες,
μια ροδαρά αρμενιανή σας φέρν' απ' τσι μπαξέδες.

Μαντινάδες

Ποτές δεν κάνω χαλασιά
εις τσι φιλιές που κάνω,
μια πέτρα βάνουνε αυτοί,
κι εγώ τρεις από πάνω.

Δεν τον γερνούν τον άνθρωπο
τα χρόνια που περνούνε,
μόνο οι δύσκολες στιγμές
απού ακολουθούνε.

Ένα χαράκι ρώτηξα
πώς νταγιαντά το χιόνι,
κι είπε μου συνηθίζεται
όσο περνούν οι χρόνοι.

Πολλές φορές οι άνθρωποι
το λίγο αποζητούνε
και δε θωρούνε το πολύ
πού'χουνε να χαρούνε.

(Ειρ.Χαιρ.)

Αροιμίες

• Η αγάπη βράχους καταλεί και τα θεριά
μερώνει
κι εγώ την έχω στην καρδιά, γι αυτό με
θανατώνει.

• Οπ'αγαπά δεν ντρέπεται μηδέ και δε
φοβάται.

• Αγάπα με τσαμπί τσαμπί, να σ'αγαπώ
σταφύλι.

• Αγάπα με και μην το λες να τελειώνουν οι
δουλειές.

(«Παροιμιαί. Μελέται», Ν.Γ.Πολίτου. Εν Αθήναις 1899).

Αινίγματα

Θωρεί με και θωρώ τονε, μανίζω 'γω μανίζει,
χασκογελώ, χασκογελά, κι όμως ψυχή δε δίδει.
(Տուրքերու օ)

Ο ουρανός χάλκωμα, κι η γης πετάλι,
γάτη ποδάρι, κι όφη κεφάλι.

Θιβολές

Ενας Ανωγειανός τριγύριζε στην «Πλατειά
Στράτα» του Ηρακλείου και χάζευε μπροστά
στα μαγαζιά, χωρίς το απόγευμα, προτού φύγει
στο χωριό του.

Ενας μαγαζάτορας, που δεν είχε κόσμο στο
μαγαζί του τέτοιαν ώρα, παρατά το
συνταίριο του κι ένα φίλο, βλέποντάς τον
απέξω, τότε ζυγιάζει με το μάτι, βγάξει το συ-
μπέρασμα πως δεν πρόκειται για πελάτη και του
λέει για να «σπάσει πλάκα» :

- Ελα μέσα μπάρμπα να πουσουνίσεις.

Ο Ανωγειανός ακουμπά στο πορτομάγουλο
του μαγαζιού, ξανοίγει μέσα κι έπειτα ρωτά :

- Ντα είντα πουλείτε ;

- Γαιδουροκεφαλές, μπάρμπα, του λέει ο
μαγαζάτορας και γελούνε οι άλλοι δύο που ήταν
μέσα στο μαγαζί.

- Εδά μεγάλη ξόδεψη θαν έχετε, γιατί θωρώ
και σου'χουνε απομείνει στο μαγαζί μόνο δύο,
του'δωσε ανωγειανή την απάντηση ο γέρος.

(Αριστ.Ι. Κριάρης)

Ενας χωρικός συνάντησε στο δρόμο προς την

πόλη τον σύντεκνό του, που οδηγούσε το γάιδαρό
τον φορτωμένο μ'ένα μεγάλο σακί.

- Είντα φορτωμένο, σύντεκνε ;

- Ωφου.

- Ρωτώ σε, είντα χεις φορτωμένα ;

- Ωφου.

- Σύντεκνε, τον κουφού κάνεις; Για δε με
ψηφάς καθόλου, απού σε ρωτώ είντα 'χεις μέσα
στο σακί

- Ωφου, λέει πάλι ο σύντεκνος.

- Το διάολο τση για δουλειά. Δε μου λείεις ε
; Και θυμωμένος θέτει μια παλαμέ στο τσουβάλι,
για να καταλάβει τι έχει. Με τη φόρα όμως που
το χτύπησε καρφώνονται οι τσίτες των αγγυ-
ναρώ-που ήταν γεμάτο το τσουβάλι-στα χέρια
και ξεφωνίζει

- Ωφου !

- Δε σου τ'όλεγα και δεν ήθελες να με πιστέψεις
τόνε πήρε στο ψιλό ο σύντεκνος.

(Αριστ.Ι.Κριάρης)

Ο χωριάτης ήταν νιόπαντρος, η γυναίκα του
όμως παραπονιότανε στη μάνα της πως «δεν

(Սոփոք և)

Από μπρος μου κονταίνει κι από πίσω μου
μακραίνει.

(Տօրօք օ)

Καθαρογλωσσίδι

Ψωμί μολυβοψωμί μολυβοντάσι.
Σπίτι μουτοπακόσπιτο, μουτοπακοσπιτάκι,
φλασκίμου
πιπιλόφλασκο και πιπιλόφλασκάκι.

Αίου χάριν

Το στολίσιμα του νυφικού κρεβατιού

Στρώσετε τα μεταξωτά
στρώσετε τα βελούδα
να πέρ'ο γιος ο δροσερός
κι η κόρ'η πεταλούδα.
Στολίσετε το νυφικό
και βάλετε διαμάντια
γιατί θε να πλαγιάσουνε
τέσσερα μαύρα μάτια

(Δημοτικό)

έγινε τίποτε».

Αφού πέρασαν μερικές μέρες, αποφασίσανε να
βάλουν κάποιον φίλο του, να τον παρακινήσει.

Αρχισε κείνος την κουβέντα απ'έξω απ'έξω,
μη παίρνοντας όμως ικανοποιητικές απαντήσεις,
αποφάσισε να τον μιλήσει καθαρά.

- Δεν έκαμες, μωρέ, πράμα ;

- Ανάθεμά σε, τη γυναίκα μου θα ξεγιβεντίσω
; δικαιολογήθηκε αυτός.

(Αριστ. Ι.Κριάρης)

Γλωσσάρι Ροδαράς

εδά = τότε λοιπόν.

νταγιαντώ, νταγιαντίζω = υποφέρω, υπομένο, αντέχω.

ξανοίγω = κοιτάζω

ξεγιβεντίζω = κατεξευτελίζω, προσβάλλω βαριά.

παλαμέ, παλαμιά = χτύπημα δυνατό με την παλάμη

πορτομάγουλο = παραστάδα.

πουσουνίζω = ψωνίζω

τσίτα = αγκάθι

ωφου = ώχου.

Της Ροδαράς τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά 'πο τα περβόλια
Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Το γραμματσάκι του γέρω

Ο χοίρος, ο Σακόραφος ο ...παιδονόμος και το ...μεθύσι του...

Την Αλισάβη τη γυναίκα του Γαβριίου του Σκορπιού (Σκορπιουδάκη, τότε γράφανε στο μητρώο), τήνε λέγανε οι χωριανοί «κουνέλα», γιατί σαν τη κουνέλα όλα γέννα, 12 για την ώρα είχε γεννημένα, ούλα σερνικά, τα τέσσερα δίδυμα, από 11 ως 2 χρονώ το πλιά μικιό. Μα τα κοπέλια, αντίς να τα λένε, όπως άρμोजε στην περίπτωση, Κουνελάκια ή Σκορπιουδάκια, τα βγάλανε Σακοραφάκια, και νάτε το γιατί :

Τα καλοκαίρια που η Αλισάβη επήγαινε και δούλευε σε ξένα χωράφια κι έλειπε ολημερίς στη μέρα, εφόρτωνε το πρωί τα κοπέλια, όσα χωρούσαν στσι δυο κοφινίδες του γαιδάρου του Μπουρίκο, το πλιά μικιό τ'παίρνε στη ράχη της και στα μεγαλύτερα έδουδε ένα καλάμι γι' άλογο, τάβανε μπροσταρόκριγους στην πομπή και τα πήγαινε στσι Μαραθομούρες σε μια χωράφα, γονική της προύκα, μισή λιόφυτο, μισή αμπέλι. Εκείδα τα ξεφόρτωνε και τα παρέτα, μαζί με το χοίρο που τον άφινε να τρώει πεσμένα σύκα κι απίδια. Αμολντά τ'άφινε και τα κοπέλια, να κόβουνε μοναχά τους σύκα, σταφύλια, μούρνα, βάτσινα. Τον Μπουρίκο τον έδεσε σε μιαν ελιά για να χει δροσιό και τούριχνε ένα μάτσο ξενικοσταριές.

Και το χωρατό ήτονε, πως το γουρούνι έκανε τον ...παιδονόμο -τη μπέμπι σίτερ που λένε κι οι ευρωπαϊοί ! Γιατί μαθήμενο ως ήτονε το έξυπνο και καλοσυνάτο ζωντανό να θωρεί ούλη μέρα τα κοπέλια, εσνήθισε την παρέαν τωνε, κι ως εβγαίνανε από τα χωράφια, εφώνιαζε σα να τ'σφαζες! Κι όσοι χωριανοί, από τα γειτονικά χωράφια -γιατί τότες οι ανθρώποι δουλεύανε στα χωράφια για να βγάλουνε το ψωμί τους-γροικούσανε τσι φωνές του χοίρου, καταλαβαίνανε κι ελέγανε πως :

- Τα προκομένα τ'Αλισάβης επήρανε πάλι τσι δρόμους αδέσποτα και τώνε φωνάζανε να μπούνε γρήγορις στ'αμπέλι, γιατί θα πάνε με μια βέργα να τα βιτοίσουνε στον πσιινό τώνε το γδυμνό. Κι εκείνα φοβούντανε τη βίτσα κι εγυρίζανε αμέσως στην παιδική τώνε χαρά, κι ευθύς εκαταλάγιαζε κι ο χοίρος που τα καλωσόριζε με τη γλώσσα του και την ορά του, που την έκανε δαχτυλιδία.

Γι αυτήνα την επιστασία των κοπελιώ βαφτίσανε το χοίρο του Σκορπιού, Σακόραφο, τον ονοματίσανε δηλαδή με τ'όνομα του επιστάτη του σχολειού που κι αυτός, ως εσαρφαλώνανε τα δασκαλάκια στο διάλειμμα το μπεντένι του περιβόλου για να βγούνε όξω στην αλάνα, εσφύριζε με τη σφυρίχτρα του και τ'αναμάζωνε μέσα, βιτσιζοντάς τα με την κυδωνόβεργα στον πσιινό. Κι από τον καινούργιο μας, τον τετράποδο Σακόραφο, τα βγάλανε τα κοπέλια Σακοραφάκια !

Το ρούχο τώνε ήτονε ένα φαντό ποκαμισάκι πούφτανε ως το μπιρμπιτσόλι ντως, έτσα που τα πράματά τους, ξεβράκωτα ως ήταν τα πλια μικιά, εκκρέμουνταν γδυμνά κι ελεύθερα να κάνουν το νερό τους, ψιλό, χοντρό, ό,τι ώρα είχανε την ανάγκη.

Τα κοπέλια αμολημένα, πεινασμένα ως ήτονε, επέφτανε στα σταφύλια, σύκα, βάτσινα, μούρνα, ξυνόμουρνα κι επασαλείφανε χέρια και μούτρα που τα βάφανε μενεξελιά. Και το «χωρατό» ήταν, τότες που τ'άδε μια ευρωπαϊά περιγητήρια σε τέτοια χάλι, γδυμνά τα μικιά και πασαλειμένα και με το εργαλείο τους πεταμένο όξω σαν τον πύρο του βαρελιού, κι είπε :

- Γ'αγγελουδία μου! Τα φωτογράφισε μάλιστα τα χερουβείμ του παραδείσου του Σκορπιού, γιατί, λέει ίδια κι απαράλλαχτα ήτονε με τσι ζωγραφιές του Μεγάλου Πέτρου τ'εκκλησίας του Πάπα. Εγραψε μάλιστα και στη φωτογραφία που έμπεψε τσι 'Αλισάβης, μαζί μ'ένα εκατοδόλαρο: «Στα χαριτωμένα αγγελουδία μου».Μάριον Πιρέλι, υπογραφή. Για να θυμούνται ως τα γεράματά τους την παράδεισο του Σκορπιού με τα παραδείσια ζώα, το γάιδαρο τον Μπουρίκο, το χοίρο το Σακόραφο, τ'αρχάλους, τσι ζουριδες, τσι καλογιαννούδες και τσι κατοσοχοίρους !

Κι οι χωριανοί, που τέτοια ευκαιρία δεν την αφήνουνε βέβαια να πάει χαμένη, μετονομάσανε πάλι τα κοπελάκια, από Σακοραφάκια, Αγγελουδάκια, Μικιά Αγγελουδάκια λέγανε το Στελιό, το Μανωλιό, το Μανουσιό και τ'αποδέλοιπα και το πλιά μεγάλο, το Μιχαήλο, Αρχάγγελο Μιχαήλο το βγάλανε ! Κι άκουε κι έλεγες κι αμάρταινες άθελά σου, για το που γίνηκε Σακόραφος κι ο Ταξιάρχης Μιχαήλ. Κι ο Σκορπιός σαν τ'άκουε, άφριζε από τη μάνιτά του, να τ' αλλάζουνε τ' όνομα της οικογένειάς του ! Ένα όνομα, μωρέ, έχει ο καθένας έλεγε κι έδερνε σαν εμέθυε την Αλισάβη, γιατί εκείνη από τη χαρά τ'η έδειξε τη φωτογραφία των Αγγέλων στις γειτόνισσες κι εμαθεύτηκε στο χωριό. Πράμα συνηθισμένο βέβαια αυτά τα ξυλοφορτώματα, το καλοκαίρι μάλιστα που αποσπερίζανε οι χωριανοί σ'αυτές και γειτονιές κι ο Σκορπι.ος εμέθυε κι αρχίνιζε την Αλισάβη στσι ραβδές, κι αυτή για να σωθεί εκάλιε σε βοήθεια τσι γειτόνους, μα εκείνοι, που την αγαπούσαν εγλακούσαν να τήνε ξεμιστέψουν. Μια βολά μάλιστα, που μέθυσε πάλι και πήρε μια παλιά ξιφολόγη, φοβερίζοντας πως θα σφάξει την Αλισάβη που του γέννησε τόσανα στόματα και που θα το βρίσκει το ψωμί να τα ταΐζει. Επρόκαμε όμως ο Μανουσιός Αγγελος κι εδραπέτεψε από το παραθυράκι τ'αχοριού κι έπαιξε την καμπάνα τ'Αη Γιαννιού, κι επήγε τότες το μισό χωριό με ραβδιά και τον ευρήκανε τον

Ο χοίρος ο Σακόραφος, ξεκουτονιασμένος στο μεθύσι, γιουρουντά στο τσαρσί...

Σκορπιό με «μάχαιραν αμφίστομον» ως είπε ο Παπά-Ευλάμπιος, να φοβερίζε πως θα τσι σφάξει ούλους. Κι είπε τότες ο παπάς, πως :

- Ετούτος, χωριανό, είναι ο ίδιος ο Ηρώδης, ο θηριώδης και θαν αρχινήξει σφαγή νηπιών. Μα τον άκουσε ο Σκορπιός κι επροσβλήθηκε, κι είπε του παπά πως είναι ο Αρχάγγελος Γαβριήλ, που ίδια κι απαράλλαχτα βαστά τη σπάθα στο τέμπλο τ'εκκλησίας των Ταξιαρχών. Τούπε τότες κι ο παπάς για να τώνε μερέψει :

- Ναισκε, ο Αρχάγγελος Γαβριήλ είσαι κι όι ο βερζεβούλης ο Ηρώδης, μόνο να καταλαγιάξεις και να μη φοβερίζεις την Αλισάβη και τα κοπέλια

Κι ησύχασε ο Σκορπιός. Μόνο που από τότες το χωριό είχε -Θέε μου συγχώρεσέ με- τέσσερις Αρχαγγέλους : Τον Γαβριόλο το Σκορπιό, το Μιχαήλο τον μικιό Σκορπιό κι άλλους δύο ζωγραφιστούς Μιχαήλ και Γαβριήλ, στο τέμπλο τ'εκκλησίας των Ταξιαρχών.

ΤΟ ΘΕΡΙΟΝ ΤΣ'ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

Και σαν να μην μας εφτάνανε τα μεθύσια του Γαβριόλο, εμέθυσε μιαν αργαδινή κι ο χοίρος ο Σακόραφος. Και να τε πως εγινήκανε τα πράματα :

Ζέστη, απούσα ο τζιτζιρας είχε κείνη την ημέρα και τ'αγγελουδία πάντα σ'εκδρομή στσι Μαραθομούρες, με την παραμάνα τους τον χοίρο, που αμολντό ως τον είχανε στη χωράφα, έτρωε σύκα κι απίδια που πέφτανε από τα δεντρά, μα νερό βέβαια δεν είχε. Κι ως εγυρίσανε το βράδυ

Τα θησαυρίσματα μνήμης των γερόντων μας μια πικρή πραγματικότητα

ΕΧΟΜΕ ΚΑΙ ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ αναφερθεί στην αποκαρδιωτική πραγματικότητα που διαπιστώνει κανείς, όταν προσπαθήσει να ερευνήσει τις πηγές της τοπικής μας ιστορίας, οι πλείστες των οποίων έχουν ήδη εκλείψει, καθώς έχουν εκλείψει και οι εστίες τους, όπως είναι τα παλιά Δημοτικά Σχολεία, με τα μαθητολόγια και τα λοιπά «χαρτιά» με στοιχεία σχετικά με τους κατά καιρούς δασκάλους και την αλληλογραφία τους με προϊστάμενους, επιθεωρητές, αρχές κλπ. Τα κοινοτικά γραφεία επίσης, όπου φυλάσσονταν ληξιαρχικές και άλλες πράξεις των παλιών κοινοτήτων (προφτάσαμε, εντυχώς, το παλιό Κοινοτικό κατάστημα, πλάι στον Αη Γιάννη, το «Δημαρχείο», όπως το λέγαμε, όταν κοινοτάρχης ήταν ο αξέχαστος Γιώργης Κ.Μαραγκουδάκης, απ'όπου αντιγράψαμε μέρος του Μητρώου Αρμένων, με τα στοιχεία των γεννηθέντων αρρένων από το 1840 ως το 1882. Τα στοιχεία αυτά θ'αρχίσαμε να δημοσιεύουμε σε προσεχή φύλλα της «Ελευθερόπολης»). Οι αλειτούργητοι σήμερα ναοί, όπου ετηρούντο οι ιερατικές πράξεις και εφυλάσσοντο πλείστα άλλα έγγραφα σχετικά με το χριστεπώνυμον πλήθος. Υπό εξαφάνιση βρίσκονται -όσες δεν εξαφανίστηκαν ήδη οριστικά- και άλλες πολιτίμες πηγές της τοπικής μας ιστορίας, όπως, λόγω χάριν, είναι για το χωριό μας, οι παλιοί αλευρόμυλοι και τ'αλετριβιδειά, τα καταλύματα του Αη Γιώργη του Καλοσουλιά, ο Πύργος του Γιαννίτσαρη και τα διπλανά τούρκικα καταλύματα, παλιά αρχοντικά, όπως ήταν το σπίτι του μυλωνά Νικόλα Ανδρεαδάκη, το οποίο προηγουμένως ήταν κατοικία του επιφανούς Στυλιανάκη Σκανδάλη, γαμβρού του καπετάν Μαθιού Μυλωνογιάννη, το παλιό εκκλησιδάκι μας, της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, όπου ορκίστηκαν στις 21 Μαΐου 1822 οι πληρεξούσιοι της Επαναστατικής Συνελεύσεως των Κρητών, μεταξύ των οποίων και ο Κ.Κριτοβουλίδης και εφήψισαν, μεταξύ άλλων και το «Πολίτευμα των Αρμένων, το Σύνταγμα δηλαδή της Ελεύθερης Κρήτης.

ΑΠΟΧΩΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ ΜΑΣ

Εκλείπουν όμως και οι τελευταίοι εναπομείναντες φορείς της προφορικής μας ιστορίας, οι πολύ ηλικιωμένοι και οι υπέργηροι αγαπημένοι μας άνθρωποι που αποχωρούν καθημερινά από τη ζωή, συναποκομίζοντας τα θησαυρίσματα της μνήμης τους, άγνωστα κι ακατάγραφα τα πλείστα. Κι εμείς εξακολουθούσαμε να μένομε με την αυταπάτη πως θα τους έχουμε κοντά μας για πάντα να μας συντροφεύουν, να μας ευφραίνουν την ψυχή με τον εύχαρι και ηδύ λόγο τους και να μας πλουτίζουν τη γνώση για περασμένα πρόσωπα και πράγματα τούτου τ'αγαπησιόριζου χωριού.

Κάποια όμως στιγμή συνειδητοποιήσαμε την οδυνηρή πραγματικότητα, πως ο αδυσώπητος χρόνος δεν τα «διπλώνει τ'ακούραστα φτερά του» και πως «οι καιροί ου μενετοί». Ετσι που δεν μας επιτρέπεται άλλο ν'ανιμένομε, κι ότι ήταν πλέον χρόος τιμής, πριν αποχωρήσουμε κι εμείς από τούτον τον κόσμο τον καλό, να καταγράψομε τις μνήμες των όσων απομείνανε ηλικιωμένων χωριανών μας, και ν'αρχίσαμε να τις δημοσιεύομε και να τις καταθέτομε στην «τράπεζα του μέλλοντος» για φύλαξη και προστασία.

Μια πρώτη προσπάθεια τέτοιας αναζήτησης, καταγραφής και δημοσίευσης, ήταν οι συζητήσεις του υπογραφόμενου με τον μακαρίτη πια Χαράλαμπε Παρασκευάκη, που μόλις τον προφτάσαμε στη ζωή. Οι συζητήσεις εκείνες καθώς και η καταγραφή τους είχαν βέβαια περιορισμένο αλλά πολύ σημαντικό αντικείμενο : έναν φημισμένο και αναγνωρισμένο από τους ειδικούς επιστήμονες, λαϊκό δημιουργό και το έργο του: την τέχνη του «την πολλά δύσκολη» κι απαιτητική δουλειά κατασκευής χειροποίητου και υπό εξαφάνιση λεριού. Αποσπάσματα εκείνων των συνομιλιών, που κράτησαν ώρες πολλές, δημοσιεύσαμε στα «Χανιώτικα Νέα» (4-10-2004, σελ.16-17) και αναδημοσιεύσαμε κατόπιν στην «Ελευθερόπολη» (φ.36/2005, σελ.6-8).

Δεύτερη προσπάθεια έγινε το περασμένο καλοκαίρι, που συνομιλήσαμε με τρεις χωριανούς μας γέροντες: Τον Μιχάλη Δημ.Αβερκάκη, τον Ζαχάρη Δημ. Καβρουλάκη και τον Παύλο Αντ. Κουτσοπλάκη, ο οποίος μάλιστα είχε την καλήν ιδέα, από χρόνια πριν, να γράφει τα ενθυμήματά του σε τετράδιο.

Και είναι φυσικό, καθένας τους με τον δικό του τρόπο ν'αναφέρεται στους περαζούμενους καιρούς, όπου έζησε και έδρασε. Ο Ζαχάρης και ο Παύλης αφηγούνται περισσότερο ιστορικά συμβάντα του καιρού τους, ενώ ο Μιχάλης είναι περισσότερο λαογραφικός. Αποσπάσματα, με τη σειρά που έγιναν οι συναντήσεις αυτές αρχίζομε να δημοσιεύομε από το σημερινό φύλλο.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΗΜ.ΑΒΕΡΚΑΚΗΣ

Πριν προχωρήσομε στις αφηγήσεις των τριών φίλων αφηγητών, σημειώνομε ότι η μαγνητοφώνηση των ενθυμημάτων του Μιχάλη Αβερκάκη παρουσιάζει πολλά κενά, ασάφειες και επαναλήψεις. Ολ'αυτά προσπαθήσαμε να τα καλύψομε, όχι φυσικά αυθαίρετα, αλλά επί τη βάσει αφηγήσεών του προηγουμένων ημερών ή ετών, γιατί πάντα ο λόγος τ' «Αβερκακιού», όπως φιλικά αποκαλούμε τον Μιχάλη στο χωριό, είναι επιχάριτος, εύθυμος και ζοιμερός λόγος γνήσια λαϊκός «με τα μαλάματά του τα πολλά», που δεν χορταίνεις να τον ακούς και να τον καταγράφεις.

Ο Μιχάλης Αβερκάκης και ο Ζαχάρης Καβρουλάκης το 1940. (Η Φωτογραφία ανήκει στο Ζαχάρη)

Μας υποδέχεται όπως πάντα τραγουδώντας μας παλιά Αρμενιανά μαντιναδάκια :

**Καλώς ήρθαν τα σύννεφα και φέραν τον αέρα ,
και φέρανε το φίλο μου μέσα στα δυό μου χέρια.**

**Αργιες, Χαράλαμπε, να κατεβείς
κι έλεγα κι ετραγουδούνα:**

**Να χαμηλώναν τα βουνά, να βλεπα την Αθήνα,
να βλεπα και το φίλο, που ν'αι στα μέρ'εμένα. Γιατί:**

**Πώς να πετάξ' ένα πουλί, με μια φτερούγα π'έχει,
πώς να πετάξει μια καρδιά, απού φτερά δεν έχει;**

- Ευχαριστώ σε πολλά, Μιχαλάκη φίλε μου, από τους χρόνους της Κατοχής, που μ'έκυρβες τα βράδια από

τους Γερμανούς, στον Βιριού του Σταύρου το σπίτι, που το εξουσίαζες τότες εσύ.

- Να μου διηγηθείς λοιπόν εδά, όσα θυμάσαι από τα νεανικά σου χρόνια, τσι δουλειές που πολέμας, σκαψίματα, καλλουργίσματα τση γης, βλεψίματα τω ζωντανών και τ'άλλα μύρια βασανίσματα εσάς των παλιών, για να βγάλετε το ψωμί, να χτίσετε σπίτια, να προνκίσετε αδερφές, ν'αναθρέψετε κοπέλια, και να ξεφύγετε τση φτώχειας και τση στέρησης.

- Εχω, Χαράλαμπε, σκαπέτι καμωμένο, μαζί με το συγχωρεμένο τον αφέντη μου, τόσοσνα πολύ, που δεν το βάνει ανθρώπου νους. Εσπέρναμε τη χαλέπα μας, στσι Γαλανές κριθάρι κάθε χρόνο. Κι ύστερα ήτονε κι η χαλέπα τ'Αλικαμπιώτη, θυμάσαι τονε ;

- Κι αμέ, το Γιώργη τον Αλικαμπιώτη δε θυμούμαι; Για ψεσινό μ' έχεις;

- Ελεγε, το λοιπόν, του πατέρα μου κάθε του τόνε συναπάντηχνε.

- Ελα, Δημήτρη, να σπείρεις τη σωχώρα, κι εγώ θα σου βάλω το σπόρο, στάρι, κριθάρι, ό,τι μου πεις.

Ελεγα κι εγώ, δεν πάεις στην καληώρα, μωρέ, κι άλλες δουλειές γυρεύεις να μου βγάλεις κι εσύ.

- Είσουνε βέβαια τότες κοπέλι, Μιχαλάκη, κι ήθελες ν'άχεις καιρό να σουλατσάρεις, να γαμπρίσεις, να κανταδορίσεις...

- Ε, ήτονε κι ευτό.

Να γαήρομ'όμως στον Αλικαμπιώτη, που με το πες, πες και ξαναπές έκαμε καλά το γέρο κι είπε ντου το ναι, κι εσπείραμε τη χαλέπα του, κι εβγάλαμε καρπό καλό. Δεν είχαμ'όμως αλώνι εκείδά και για ν'αλωνίσουμε κουβαλούσαμε με το γάιδαρο τσι θημωνιές, στ'αλώνι μας έπαε δίπλα. Ο Βουτσάς είχε μια χαλέπα ούλο φαχνό και μας την έδωκε να τήνε σπείραμε. Νύχτα πηαίναμε και σκάφταμε για να προκάμομε.

Εσπέρναμε τότες ούλες τσι χαλέπες, και τσι πλια φτενές, που εδά, -φτενές, φαχνερές-τσι φάγανε οι ασπαλάθοι, αγκαράθοι, ακρεβάτοι, βάτοι, αστοιβίδες κι άλλες αφάνες του κερατά, που μας αφανίανε τη γη. Ας είναι. Εσπείραμε μια χρονιά κι ένα μεγάλο λιοφντο του Νικόλα του Μυλωνά, στσι Μοίρες οθενέ το Χαρακιά, στην άλλη άκρη των αρμενιανών χωραφιών. Κι εγίνηκ'ένα σπαρτό! θάλασσα ήτονε τ'αστάχι να το θωρείς, δεκοκτώ νομάτοι το παλέψαμε για να το θερίσουμε, κι εβγάλαμε αξέχαστα, 99 μουζούρια καρπό! Θυμούμε, Χαράλαμπε, πως σαν εκάτσαμε για καφαλι, εξοδέψαμ'ένα μπιρομπούκαλο λάδι στο λαδοβρεχο, χώρια τα τηράκια που τ'άχε πηγμένα η μάνα μου η συγχωρεμένη. Εξευγάριζα μια βολά...

- Εκαμες, το λοιπόν και ζευγάς ;

- Εκαμα βέβαια. Μόνο παπάς δεν έκαμα. Ούλες τσι δουλειές τσι πολέμησα. Είχαμ'ένα ταύρο, που τον έβανα στο ζευγάρι, εκουτούλισέ με όμως μια φορά κι εφορηθήκανε ο Λαμπαθές με τον Μέγα Γιάννη, που τον είδανε να μου χυμά, πως θα με καταλύσει. Κι επολεμήσανε να τόνε σκοτώσουνε, μα καταφέραμε και τόνε πιάσαμε. Και τόνε δέσαμε σε μια χαρουπίδα, κι εμουγκανιούντανε μέρα νύχτα. Εφέρνανε ντου αγελάδες ως κι από τα Ρεθεμιώτικα, από την Επισκοπή.

- Τον είχατε, δηλαδή και για επιβήτορα !

Ναι, εξευγάριζε όμως κιόλας κι εξευγάριζε καλά. Και στ'αλώνι τόνε ζεύγαμε να σέρνει το βλωλόσυρο. Μα βαρεθήκαμε να τόνε τραχαπαλεύομε, κι είπαμε να τόνε πουλήσομε. Επήρα τόνε τότες από το σκοινί, μα στο φούρνο του Ρήγα απ'όξω εμουλάρωσε και μηδ'απάνω μηδέ κάτω επήγαυε. Κι είδαμε κι επάθαμε με τον κασάπη που'ρθε από τη Χώρα να τόνε παραλάβει, π'εντός τα κάτεχε τα χούγια τω βουγιώ, είδαμε κι επάθαμε να τόνε πουτζιάζομε αγαντάρανε κι άλλοι, δυναμεροί χωριανοί, ο Ρήγας ο Γιώργης, ο Λιονής ο Μανώλης, κι ο Κολώνης ο Παυλής και τον ανεβάσαμε στ'αυτοκίνητο για τα Χανιά. 666 οκάδες εβγήκε!

Να σου πω κι ένα νόστιμο να γελάσεις. Η μάνα μου είχε παραμερισμένα για ώρα ανάγκης δυό τσουβάλια καρπό. Το ένα το κοσκίνισε η αδερφή μου η Φρόσω και το πήγα και τ'άλεσα στο μύλο εις τσ'Ασπρες Συκιές. Κι όσες φορνιές εκάμαμε, έβγαυε ψωμί πρώτης σκαλιτάς. Μα τέλειωσε το τσουβάλι, κι στη φούρια μας, μην απομείνομε χωρίς ψωμί, επήγαμε κι αλέσαμε τ'άλλο σακί ακοσκίνιστο, με την ήρα ντου. Και ζύμωσ'η μάνα μου μια φουρνιά 15 ψωμιά μεγάλα, χώρια τσι παύλους και τα λαδοκούλουρα των κοπελιών. Κι ως εξεφούρτισε τήνε ρωτά η γειτόνισσα η Μανατίνα.

- Μωρή Ελένη, εφούρτισες, γιατί γροκίω τη μυρωδιά του ψωμιού.

- Εφούρτισα, ναι.

- Δώ μου τότες ένα ψωμί δανεικό, να περάσομε ως αύριο που θα ζυμώσω κι εγώ.

Και τση'δωκε ένα. Κι εφάγανέ το, μαζί με τσι Γιανναράκηδες, που βρεθήκανε στο σπίτι, κι εξαλιστήκανε ούλοι και χασμουριούντανε και δεν εκατέχανε είντα των έφταιγε...

Εγώ ήμουνε με το Βασίλη τον Καβρό στο Λιβάδια και καθαρίζαμε τα χαντάκια, κι έκαμα μια πάψη να πάω να μεταδέσω τσ'αγελάδες στσι Λίμνες που τσ'είχα από το πρωί. Και σαν εγάηρα, θωρώ το Σαλαμπαρδούκο θεσμένο στο χωράφι, κι ως μ'

άκουσε, που του τραβάγιερνα, επολέμησε να σηκωθεί μα του'πεφε τη κεφαλή στο μέπη, σαν του νυσταγιμένου μωρού! Λέω του :

- Είντα κάμεις μωρέ, στον ύπνο μου τσ'ορίζες; Μ'αυτός εγύρισε από τ'άλλο πλευρό και μου φώναζε να τον αφήνω αναπαίμένο και να μην τραβαγιέρνω. Κάθομαι τότες κι εγώ, τρώγω με μια ντομάτα τ'αποδέλοιπο ψωμί, κι ύστερ'από λιγάκι, δεν εστέκουντανε κι εμένα η κεφαλή μου ορθή από τη νύστα που με κυριέψε. Έθεκα τότες κι εγώ δίπλα στο Βασίλη και κοιμούμαστανε κάμποσες ώρες. Κι ούλα τούτα μας τ'άκαν'η ήρα η αφορισμένη.

- Και τα φάετε, Μιχαλάκη και τα δεπατέντε ψωμιά ;

Ε, ψωμί ταν'ευτό. Εφάγαμε από τα δεκαπέντα τα δέκα. Από σπέρας το τρώγαμε κι εκοιμούμαστανε, γιατί την ημέρα σκαρανταλιζάμε σα να'μαστανε μεθυσμένοι.

Να σου πω κι εν'άλλο γουστόζικο. Στην Κατοχή είχαμ'ένα φεγγάρι Ιταλούς. Ησυχιοι αθρόποι'τονε, όλο τραγούδι κι γλέντι. Μόνο που κυνηγούσανε αντίς για λαγούς τσι κάτες, κι τσι κάνανε ψητούς. Αρπάξανε μάλιστα και τον κήτη του Μιχάλη του Σπαούλιο. Και τ'όμορφο'τόνε απού δώκανε και τον Μιχάλη μεζέ, τάχατες εδά πως ήτονε λαγός.

- Καλό, καλό, μπόντο, μπόντο, των ήλεγε ευχαριστημένος ο Μιχάλης και τσι κέρασε κι από πάνω. Κι ως τσ'μαθε πως έφαε τον κήτη του, εμοιρολογούντανε τον κήτη, γιατί τάνε κυνηγαρόγατος καλός, μα ανακερώνουντανε κιόλας ως εσυλλογίζονταν πως έφαε κήτη κρέας τον κερατά !

Στα τέλη τση Κατοχής μας εφέρανε στο χωριό οι Γερμανοί ένα τάγμα αιμαλώτους Ιταλούς και τσι στρατοπεδέψανε στη Γρε Φυθιά στον Χαλβαδοκωστή και του Χαριδήμου τα χωράφια. Κι ευτοί, αντίς να κλαίνε τη μοίραν τωνε, ούλη τη νύχτα επαίζανε κιθάρες και μαντολίνα και τραγουδούσανε! Τότες, πεινασμένοι ως ήτονε εξεβγάλανε τσι κάτες και τσι κατσοχοίρους που τσι γδέρνανε σαν τα κουνέλια και τσι ψήνανε...

(θα συνεχίσουμε την κουβέντα με τον Μιχάλη στ'άλλο φύλλο).

Γλωσσάρι

αφέντης=πατέρας
μουζούρι (από το βενετοϊάνικο misura)=δοχείο ως μέτρο χωρητικότητας βάρους καρπών, συνήθως δημητριακών, 20 οκάδων, αναλόγως του είδους, έκταση : «χωράφι τριών μουζουριών».
σκαπέτι=σκάψιμο
συναπαντά, συναπαντήχνω=συναντό τυχαία κάποιον.
σωχώρα=μεγάλο χωράφι κοντά στο χωριό.

Η γιαγιά μου το Λενάκι

της Νέλλης Παπαγιαννάκη

Ξάγναντο» του 1979.

«Η γιαγιά μου το Λενάκι». Ένα ωραίο Αρμενιανό διήγημα της αξεχαστης Νέλλης Παπαγιαννάκη (1931 - 1983), που οι Αρμένιοι και η φωνή τους η «Ελευθερόπολις», πάντα θα την ευγνωμονούν, γιατί, εκτός των άλλων πλούτισε την πνευματική περιουσία του χωριού με τα δωρήματα της τέχνης της, δείγματα ποιητικά της οποίας έχουμε δημοσιεύσει στο φύλλο 15/199, ενώ ένα συγκινητικό ενθύμιο της παλιάς αποσπερίδας στις Κούκλες, δημοσιεύσαμε στο πρώτο μας φύλλο. Το διήγημα που ακολουθεί «Η γιαγιά μου το Λενάκι» είναι από τη συλλογή «Το

X.Μπ.

ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΠΟΛΛΑ για τη γιαγιά μου, το Λενάκι. Μα κείνες τις μέρες πού τα τελειώσανε, λέω θα 'τανε, πολύ αναστατωμένη. Ο πατέρας της ό Αναγνώστης, είχε δώσει λόγο. Πώς ήτανε κι έγινε έτσι... θα πήγαινε τόσο μακριά, πέρα και πέρα από το Ρέθιμο.

— Αυτά τα ορίζει ό Θεός κι ή Μοίρα, μουρμούρισε ή γιαγιά μου το Λενάκι και δεν είπε τίποτα πια. Δίπλα οι φιλενάδες κάνανε χαρές.

— Είδες, Λενάκι, τύχη; είπε ή ξαδέρφη η συννομάτη. Να το σκέφτηκε τάχα τότες, πώς για κείνη ή τύχη δε θα 'ρχότανε ποτές και πώς το παλληκάρι της χαράς, θα 'μενε για όλη της τη ζωή, έξω κι απ' την πόρτα της κι απ' την καρδιά της; Δεν θα το σκέφτηκε.

Κι ή γιαγιά μου έκασε παράμερα και κτύταξε πέρα μακριά, προς το χανιώτικο κάμπο, θα 'βρισκε, λέει, νοικοκυριά μεγάλα και τρανά, και σπίτια και χωράφια. Να 'τανε τάχα πιο νοικοκυραίοι αυτοί εκεί κάτω απ' τους νοικοκύρηδες του χωριού της;

— Πολύ πλούσιος, είπε ή ξαδέρφη, σα να 'πιασε τη σκέψη της. Εκεί, παιδί μου, είναι τα νερά, νερά ποτάμια, πηγές και ρυάκια, να, όπως πέρα στον κάμπο. Το νερό είναι ευλογία. Είχες τύχη, Ελένη... Μα πέ μου δα, σα φύγεις έτσι μακριά, θα μας θυμάσαι, Λενάκι; Η γιαγιά μου δεν αλάντησε.

— Θα φύγω... είπε σε λίγο. Εσύ το πιστεύεις;

— Ομπάρμπα - Αναγνώστης τα τελειωσε,

κατάλαβες; αφού γράψανε και το χαρτί, την προίκα. Μου το 'πε ή Μάνα μου το βράδυ. Ήρθανε, λέει, κι οι θείοι σου από τη Χώρα κι ό παπάζ κι υπογράψανε. Τέλειωσε Λενάκι.

Και σε δυο - τρεις μέρες ήρθε κι ό γαμπρός με την παρέα του να φέρει το σημάδι. Δεν ήταν όμορφος, δεν φαινότανε δα, έτσι καθισμένος απάνω στην ψαρή φοράδα. Η ξαδέρφη τον είδε από μακριά, από το

βορινό παραθύρι και το πρόφταξε το μαντάτο. Μαζευτήκανε κι οι φιλενάδες στην κάτω ρούγα και τα συζητούσανε. Το Λενάκι μπήκε στη μέσα κάμερα και περιόμιε. Δεν ήτανε πρεπό να βγει πιο έξω. Και το 'θελε, να τον έβλεπε αυτόν πού θα τον έπαιρνε άντρα της σε λίγες βδομάδες. Άκουσε τα καλωσορίσματα και τα κεράσματα, θαρρείς σα να 'πιασε και τη φωνή του. Αυτός πρέπει να 'τανε. Πέρασανε, λέει, το «κακό πέρασμα» κι ήρθανε.

— Όμορφος τόπος κι εδώ, μα κει κάτω οι δικοί μας...

— Η ξαδέρφη... θα της αρέσει πολύ...

— ...είναι το νερό... το νερό.

Στο τέλος ό γέρο - Αναγνώστης τη φώναξε.

— Έλα, είπε ή Μάνα της, έλα κόρη μου.

Κατέβασε τα μάτια το Λενάκι — θεέ μου ντροπές — και μπήκε στην πρώτη κάμερα. Ύστερα δεν θυμάται, τι είπε, τι της είπανε, μόνο σαν έφυγαν οι ξένοι — κι εκείνος ξένος ήτανε; — βρόθηκε μ' ένα χρυσό κρικό στο παραμεσιανό δάχτυλο του αριστερού της χεριού και κει πάνω στο τραπέζι, είδε τη Μάνα της να ξομπλιάζει τα δώρα.

— Πλούτη, θυγατέρα, πλούτη, έλα να δεις.

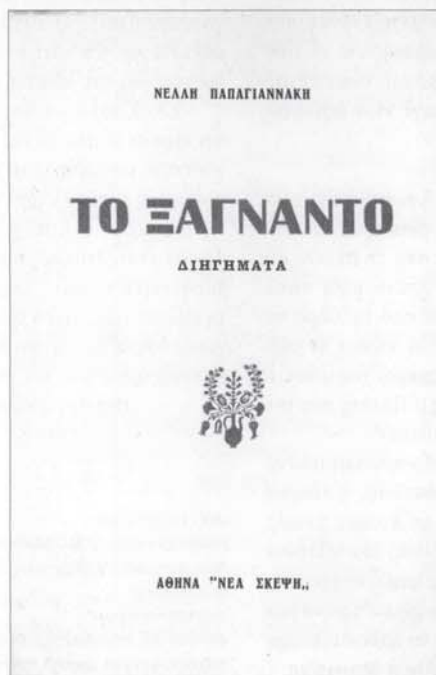
Τόσα πράματα όμορφα δεν τα 'χε ματαδεί το Λενάκι. Ήρθανε κι οι φιλενάδες και θαυμάσανε. Ένα ρολόι με καδένα, ολόχρυσο θεέ μου, και σκουλαρίκια χρυσά και βραχιόλια και μεταξωτά φουστάνια κι ένα παρασόλι πλουμιστό... Άγγιξε την καδένα το Λενάκι. Μια φιλενάδα της την πέρασε στο λαϊμό.

— Καλορίζικα, είπε.

— Καλορίζικα κι ό θεός μαζί σου, απόσωσε σουφτά κι ή Μάνα της.

Ύστερα... υστέρα οι μέρες γίναν ίδιες. Μόνο πού ή δουλειά έβιαζε. Και τούτο και κείνο να γίνει, τ' άσπρο κέντημα να τελειώσει, δεν έμενε καιρός ως το γάμο. Μόνο σα βράδυναζε και καθότανε, καμμιά φορά το σπερνό, μπροστά στην εκκλησία του Αγίου, ή γιαγιά μου το Λενάκι, παρακαλούσε τον Άγιο να την προστατέψει και — θεέ μου συγχωρά με — ας ήτανε, λέει, να τον έβλεπε μια φορά στον ύπνο της αυτόν τον ξένον άντρα από το μακρινό τόπο. Το 'θελε, Θεέ μου, να, έτσι από περιέργεια. Γιατί πες πώς δεν τον είδε, τότε πού της έβαλαν το σημάδι. Αλήθεια, δεν τον είδε.

Και μια Κυριακή έγιναν οι γάμοι. Ήρθαν οι ξένοι απ' το χανιώτικο κάμπο, καβάλα σε μαύρα μουλάρια και άσπρα άλογα. Γέμισε το χωριό τραγούδι και χαρά το σπίτι του γέρο - Αναγνώστη. Οι φιλενάδες την ντύσανε νύφη, και σαν τέλειωσε το μυστήριο, έγινε το μεγάλο γλέντι. Τέτοιο γλέντι, λένε, δεν ματάγινε στο χωριό. Κι

ή γιαγιά μου έγινε νοικοκυρά στο μεγάλο σπιτικό του χανιώτικου κάμπου που 'χε ποτάμια και πηγές, πλατάνια και βλάστηση. Δεν ξέρω αν έζησε ευτυχισμένη ή γιαγιά μου το Λενάκι. Δεν το ξέρω. Είναι μερικές χαρές που 'ναι καταδικές μας κι οι άλλοι χαμπάρι δεν τις παίρνουνε. Και μερικές λύπες πάλι, μόνο στην καρδιά μας βολεύονται. Και γω, δεν ξέρω αν έζησε ευτυχισμένη, δεν μπορώ να το ξέρω. Όμως ως ένα καιρό, λέω, πρέπει να 'δε και χαρές, ως την ώρα που ό μαύρος καβαλλάρης απάντησε το γιό της, το μεγάλο γιό, πέρα στα μέρη της Ανατολής. Χτυπήθηκαν οι δυο τους εκείδά κι ο μεγάλος γιος δε ματαγύρισε στο σπιτικό του κάμπου. Ήρθε μονάχα μια βραδιά το μαντάτο κι ακούμπησε, πυρωμένο σίδερο, στην καρδιά του άντρα. Τον είδε αλαφιασμένο και τρελλάθηκε.

— Κακό πρέπει να 'ναι, Παναγία μου, είπε.

— Έβαλε τα παιδιά να φάνε, τα 'στειλε στη μέσα κάμαρα κι ήρθε δίπλα του.

— Πες μου, ύψωσε τη φωνή της, πες μου.

Είχαν έρθει και δυο τρεις συγγενείς, ωστόσο. Φαρμακώθηκε.

— Πέστε μου, φώναξε.

Και της είπαν. Από τότε ή γιαγιά μου δεν ξαναμίλησε. Ήταν ή πρώτη και τελευταία φορά που ύψωσε τη φωνή της.

Την άλλη μέρα το σπιτικό του κάμπου ήταν ανάστατο. Ο πόνος είχε φουντώσει. Είχαν έρθει κι οι πιο μακρινοί συγγενείς της απ' τον Άγιο. Και το χωριό απ' άκρη σ' άκρη, παράστεκε την ορφανεμένη φαμίλια. Ο μεγάλος γιος είχε απομείνει για πάντα, πέρα μακριά, ξένα χέρια να τον ξοδιάσουν. Κι ό πόνος όλων τούτων εδώ, ήθελε ένα θάνατο χειροπιαστό, να ξεσπάσει. Κι ήτανε μια λύση, να πεις, τούτη εδώ. Έμοιαζε θαρρείς, πανηγύρι. Κήδευαν την Κυρά...

Σ.Σ. Κατά τη δακτυλογράφηση του κειμένου έγινε προσπάθεια να διατηρηθεί η ορθογραφία του πρωτοτύπου, της, απλής καθαρεύουσας, ενώ δεν υπήρχε δυνατότητα να διατηρηθεί το πολυτονικό σύστημα.

☞ συνέχεια από τη σ. 7

στο σπίτι, εμπήκε ο χοίρος στο κατώ όπου ήταν η βαρέλα του κρασιού, κι επήγε να ξυστεί στην κάνουλα. Μα με το πήγαιν'έλα της ράχης του άνοιξε η κάνουλα κι επλημύρισε το κατώ κρασί. Και κορακιασμένος από τη δίψα, ως ήτονε, αρχίνησε να πίνει, ώστена που γίνηκε σκνίπα στο μεθύσι. Κι έτσα ξεκουτουνιασμένος εβγήκε στο τσαρσί και χοροπίδα κι εγιουρούντα στο' ανθρώπους, σαν το λιονταρή. Κι είπε τότες ο Μπουρδελέτζος ο Κωστής :

- Ελύσσιαξε, μωρέ, ο χοίρος ο Σακόραφος και θάμασε καταλύσει ! Τέτοιο πράμα δε μας είχε ξανασυμβεί, κι όπως δεν εκατέχαμε το αίτιο για τα καμώματα του γουρουνιού, γιατί μόνο αργά το μάθαμε από το Σκορπιό, εμιστοπιστέψαμε το Χρυσό το ζαβό, τον Ονειροκορήτη, ως το λέγαμε, γιατί εξήγα και τα ονειράτα, που είπε πως :

- Ετούτονα δα'ναι, κακονίζικα, το θερίο τσ'Αποκάλυψης!

Κι ένα-δυό γυναίκες εκάμανε το σταυρόν τους, κι είπανε και το «Κύριε των δυνάμεων μεθ'ημών γενού...». Μα ως επήγε ο χοίρος να γιουρουντίζει τον Γιώργη του Καραγιουλέ, δεν τάχασε ο Καραγιουλέ, μηδέ πίστεψε πως είναι το τέρας τσ'Αποκάλυψης, μα του'δωκε μια χουρχουδέ με τη φορφωτήρα του γαιδάρου του και τον εσιχτήρισε :

- Ασιχτήρ, Σακόραφε, που θα μου κάνεις εμένα το νταή !

Μ'αντά τα σιχτηρίσματα του Καραγιουλέ, μας τα μπλέξανε πάλι χειρότερα τα πράματα. Γιατί, στην ώρ'άπάνω, τ'όκαμε ο δαίμονας, να περνά με τη δικολογία του από την πλατέα ο αληθινός Σακόραφος, ο παιδονόμος του σχολείου, κι επροσβλήθηκε βέβαια ο άνθρωπος κι είπε του Καραγιουλέ ν'αναμαζώσει τη γλώσσα του ο ανεμογάμης. Κι εχύμηξε ο γεις τ'άλλουνού και με τ'αμπωχτές τώνε φουκαρώσανε στο διπλανό καφενείο του Φραγκιού, και νταραγκουνίσανε την κονσόλα με τ'ανθοδοχείο τση Φραγκιούδαινας κι έπεσε στσι κεφαλές τωνε το γυαλί με τα πούλουδα και τα νερά και τσι'καμε σιχριντί μερμπελεσί. Εμπήκανε ωστόσο στο χορό, για να υπερασπιστούνε το Σακόραφο, η δικολογία του και ο παπάς, γιατί του κατέβαζε ο Καραγιουλέ τα εικονίσματα με τα γαμοσταυρίδια του, κι όξω στην πλατέα αρχίνησανε το χαβαλέ τους τα κοπέλια, που βωλοοέργνανε μια λαμαρίνα, κι εκάνανε ένα διαόλου γουργυλέ από ύεσήκωσε το χωριό στο πόδι κι εκατέβηκε συγκλώναρο στο τσαρσί. Και καλά που μήχανε στη μέση οι γυναίκες, που φωνάζανε στ'άντρες τωνε :

- Για όνομα του Θεού, κάμετε !

Εφοβέρισε κι ο παπάς πώς θα κάμει γενικόν αφορεσμό, σα δε φοβούνται οι γουρσουλαμάδες τσ'Αγίους να βλαστημούνε σαν τζι Χαλιχούτηδες, όξω από την εκκλησία των Ταξιαρχών. Κι ετσα καταλαγιάζανε.

Μα ο άλλος Σακόραφος, ο χοίρος, δεν είχε ησυχασμό, γιατί, εξόν το μεθύσι του, τον είχε ζωγλάνει η φορφωτήρα που του'παιξε ο Καραγιουλέ. Μα'μπεψε ο Θεός και φάνηκε τ'αφεντικό του ο Σκορπιός, που μας εφώναξε να μην το πειράξουμε το ζώο, γιατί δεν είν'εντό δαιμονισμένο, παρά'ναι μεθυμένο κι ό,τι κάνει το μεθύσι του το κάνει.

- Αφερίμ, μωρέ του'πε τότες ο παπά-Ευλάμπιος. Δε μας έφτανες του λόγου σου, τζιλικουντάνη, παρά θάν'έχομε'δα και τα μεθύσια του χοίρου σου !

Μα με το να δει το γουρούνι τ'αφεντικό του, εμέρεψε κι έθεκε να κοιμηθεί στο πεζοδρόμι, κι άνθρωπος δεν το πειράξε, γιατί φοβούμασταν μην ξυπνήσει και τ'απανωδιώξει και μάσε γιουρουντίζει πάλι ...

Χαιρετώ σας κι αγαπώ σας Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

Γλωσσάρι

αμπώθω, αμπώχων = σπρώχνω («καταπλακώνετ'ο λαός κι ο γεις τον άλλ'αμπώθει», «πόδας τον πόδα νημωθε και πάντα μέσα μπαίνει»). (Ερωτόκριτος).

αμπωχτέ, αμπωχτίδι, αμπωστιά = σπρώξιμο, σκουντιά, ώθιση. («και με τη χέρα απού'τνε λεύτερη τον αμπώθει και με την αμπωστιά'χαμε κ'η άλλη εξεσκλαβώθη») (Ερωτόκριτος)

άρκαλος = ασβός

βάτσινα =βατόμουρα («ανοίξω το στόμα σου και βαλώ...και προύνοους και βάτσινον»), (Σπανέας) βιτσιζω, βίτσινα =(από το σλάβικο vitsa)=λεπτό και ευλύγιστο ραβδί, βέργα. («τιφλώνουν σε, κακότνον, δένρου σε με την βίτσιαν», «οίγηρης παιδιόφραστος...») γιουρουντώ = από το τουρκ. yurudu) = εφορμά, επιπίπτω

γλακώ = τρέχω, τζιριτώ

γουργυλέ = μεγάλη αναταραχή, ανακατωσούρα.

έπαιζε, παίζω =χτυπά, πυροβολώ («έπαιξα την καμπάνα», «έπαιξα του λαγού»)

ζουρίδα = νιφίτσα

ζωγλαίνω = τραυματίζω κάποιον βαριά

θέτω =πλαγιάζω για ύπνο, ξυλοκοπώ

κακονίζικος = φουκαράς

καλογιαννού = η νυφίτσα, η ζουρίδα

κατσόχοιρος =σκαντζόχοιρος

κοφινίδα =κοφινίδι, κοφίνι

μυριμιπιτσόλι =μαραφέτι, ανδρικό «πουλί»

προσταρδόκριγιος =κρίος που οδηγεί το κοπάδι των προβάτων

νταραγκουνώ =ταρακουνώ

ξεκουτουνιασμένος =είμαι φέσι στο μεθύσι

πούλουδα =άνθη

σιχριντί μερμπελεσί =(«ο Γιώργης μεθυμένος ως ήταν, επαπατήσε κι έπεσε στο λάκκο με τα νερόλαδα, κι εγίνηκε σιχριντί μερμπελεσί!»). Η φράση λέγεται για να δείξει την κομική κατάσταση που παρουσιάζει κάποιος που περιλούστηκε με βρομόνερα κλπ.

τζιλικουντάνης, μπουρδελέτζος, καργιάτζουλας =παρτσουκλια γλευσαστικά των παλιώ μας.

τζίτζιρας = τζίτζικας

τσαρσί = πιάτσα

φορφωτήρα = χοντρή ράβδα, διχαλωτή, βοηθητική στο φόρτωμα γαιδάρου.

χαλιχούτες=(τουρκ.halk)=πλέμα, επί τουρκοκρατίας Βεγγάζιοι χαμάληδες που ζούσαν, φτωχοί και ρακένδυτοι, στο Κάτω Κουμκαπί Χανίων.

χουρχουδέ =χτυπήμα με χουρχουδα, με φορφωτήρα.

οι παλαικές μας φωτογραφίες

Ο Γιώργης Μπουντές με την οικογένειά του: τον Γιάννη (πρώτο από τ' αριστερά), τη γυναίκα του Αργυρώ, και τον Παναγιώτη (Τάκη). Η φωτογραφία είναι του 1955.

Τα παιδιά του Γεωργίου Μπουντάκη (1898-1966), του Γιώργη του Μπουντέ όπως τον αποκαλούσαμε φιλικά, είχαν την καλοσύνη να μας στείλουν 11 οικογενειακές φωτογραφίες, μία από τις οποίες αποτύπωσε το άγουρο λεβεντοκόπελο με βράκα κρητική: τον Μπουντέ με την αδελφή του Ελευθερία.

Στον Γιάννη και τον Τάκη, καθώς και σ' όλους τους φίλους, χωριανούς και ξενομερίτες, που μερμινούν για την «Ελευθερόπολη» διαμηνύμε ξανά την ευγνωμοσύνη μας.

Μια ομάδα από Αρμενιανούς, από τους οποίους μπορούσαμε να διακρίνομε τους: Κώστα Φρατζεσκάκη, με φροντισμένη, όπως πάντα, φορεσιά, ξαπλωμένο μπροστά πίσω του, όρθιο με το χέρι στη μέση, τον ντερμιτζή Μιγάλη Παρασκονιάκη, πατέρα του Χαράλαμψη, τον ντερμιτζή επίσης Πέτρο Θεοδ. Μουντοκαλάκη, με το καπέλο στο χέρι, και τον Μπουντέ πίσω από τον καπελωμένο Μπουρζικό.

Ο Γιώργης ο Μπουντές νεαρός λεβέντης βρακοφόρος με την αδελφή του Ελευθερία. Η φωτογραφία είναι του 1916 περίπου.

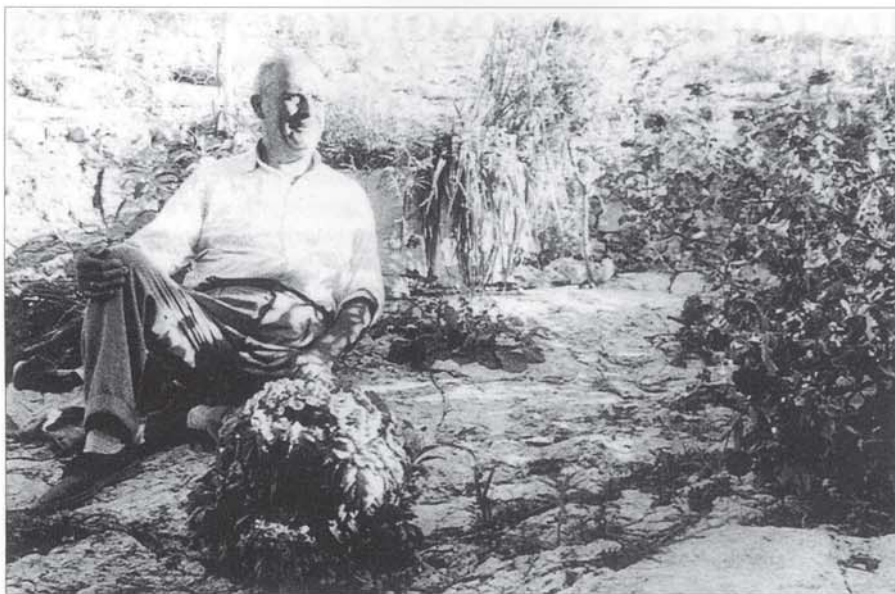
Μια ευτυχισμένη οικογενειακή στιγμή. Στην πρώτη σειρά από τα αριστερά, ο Γιάννης και ο Τάκης, τα δυο παιδιά του Γιώργη και της Αργυρώς Μπουντάκη. Στη δεύτερη σειρά, από τα αριστερά η Ειρήνη Τερεζάκη, αδερφή της Αργυρώς Τερεζάκη-Μπουντάκη, ο Γιώργος Μπουντές και η αδελφή του Αιμιλία. Η φωτογραφία είναι του 1950 περίπου.

Αριστερά ο Μπουντές, εύθυμο πνεύμα πάντα του, έβαλε και το καλνιμαύκι του παπά, προκειμένου να διασκεδάσει τη συντροφιά.

Δεξιά η γυναίκα του Μπουντέ Αργυρώ, «πνιγμένη» στις μαργαρίτες.

Ο Μπουντές, στις Άφονκλες, προφανώς, απολαμβάνει τη μαγεία του αρμενιανού τοπίου.

Ο Μπουντές σχολνά από το σκαπέτι του περβολιού του εις τὰς Άφονκλες, με τον οπλισμό του: την τσάπα επ' ώμον, την μπουνκάλα του κρασιού και το καλάθι με τα φρουτικά. (Τον διπλανό τον δεν μπόρεσαμε να τον ταυτίσουμε).

Μια εύθυμη συντροφιὰ Αρμενιανών, μ' επικεφαλής τον Μπουντέ, ο οποίος κάνει εβίβα με την κανάτα το κρασί, έχοντας δεξιά τον τον Γιάννη Κωνστ. Χαλβαδάκη. Μπόρεσαμε να διακρίνομε ακόμη: στη δεύτερη σειρά τον μικρό Αντώνη Φρατζεσκάκη, πλάι στον πατέρα του Κώστα. Στην άκρη τον παλά Λεντέρη Παπουτσιάκη, και μπροστά το Νικόλα Μανατό.

Αποσπέρας του πανηγυριού του προφήτ' Ηλία, κι ο Μπουντές, δεινός χορευτής, υποδέχεται, πανεντυχής, τη ντάμα του την αραπίνα Εμινέ για τον καθιερωμένο πανηγυριώτικο χορό τους. Δίπλα στην Εμινέ ο Βρουνόνης ο Σταύρος. Στο βάθος διακρίνεται ο φημισμένος οργανοπαίχτης και τραγουδιστή Μπαξεβάνης.

Στον Γενί Γκαβέ για το απαραίτητο γουρουνόπουλο. Διακρίνονται από τ' αριστερά: Βρουωνάκης Κώστας, πλάι του ο πατέρας του Σταύρος, ο Γιώργης Μπουντές, ο Αλέκος Χαλβαδάκης, η γυναίκα του Σταύρου Βρουωνάκη, η γυναίκα του Μπουντέ Αργυρώ και τα παιδιά τους Τάκης και Γιάννης. Η φωτογραφία είναι τον 1954 (5-6-1954).

ΣΥΝΗΛΘΕ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ ΤΟ 10ο ΚΡΗΤΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ο σημαντικότερος επιστημονικός θεσμός
της Κρήτης

ΩΣ «ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ για την Κρήτη και τον πολιτισμό της» πνευματική «Ολυμπιάδα της Κρήτης», και άλλους παρεμφερείς εγκωμιαστικούς πρωτοσέλιδους τίτλους, χρησιμοποίησε ο κρητικός τύπος, για να εξάρει το μείζον πνευματικό γεγονός της φετινής χρονιάς για τα Χανιά. Οι εργασίες, του 10ου κρητολογικού συνεδρίου άρχισαν την πρώτη και διήρξαν ως τις οκτώ Οκτωβρίου. Πρόκειται για το μεγαλύτερο διεθνές κρητολογικό συνέδριο το οποίο διοργανώθηκε ποτέ στην 45χρονη ιστορία του θεσμού, καθώς σ' αυτό εκπροσωπήθηκαν πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα από 32 χώρες. Ο αριθμός των συνέδρων ήταν 766. ανάμεσα τους διαπρεπείς μελετητές της Μινωικής περιόδου και της Κλασικής και μεταγενέστερης αρχαιότητας, σπουδαίοι βυζαντινολόγοι και μελετητές της Ενετοκρατίας και της Κρητικής Αναγέννησης, καθώς και οι περισσότεροι διευθυντές Νεοελληνικών Σπουδών των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, ενώ υπήρξε και σημαντική εκπροσώπηση και από τα πανεπιστήμια της Αμερικής και της Αυστραλίας.

Ειδικότερα στον νεοελληνικό τομέα, οι εργασίες του οποίου πραγματοποιήθηκαν στις αίθουσες του λαμπρού Πνευματικού Κέντρου Χανίων, έμφαση δόθηκε στη μελέτη του έργου του Παντελή Πρεβελάκη (20 χρόνια από το θάνατο του), αλλά και του «Γέροντα» του, του Νίκου Καζαντζάκη, καθώς και στον Νικόλα Τωμαδάκη, ως βυζαντινολόγου και νεοελληνιστή.

Για τον Ελευθέριο Βενιζέλο (70 χρόνια από το θάνατο του) οργανώθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος» ημερίδα στα πλαίσια της οποίας εντάσσεται και η ομιλία του Χαράλαμπου Μπουρνάζου, στην οποία αναφερόμαστε και πιο κάτω. Την εναρκτήρια συνεδρία, που πραγματοποιήθηκε στην υποβλητική αίθουσα του ιστορικού φιλολογικού Συλλόγου «Χρυσόστομος» - πρόεδρος του ο εξαίρετος ζωγράφος Αντώνης Πετρουλάκης - κήρυξε ο υπουργός Πολιτισμού Γιώργος Βουλγαράκης. Τιμητικές εκδηλώσεις έγιναν για τον σοφό νεοελληνιστή, καθηγητή Εμμανουήλ Κριαρά, καθώς φέτος συμπληρώνονται 100 χρόνια από τη γέννηση του, αλλά και για τον επιφανή αρχαιολόγο Γιάννη Τζεδάκη. Το βράδυ της ίδιας ημέρας πραγματοποιήθηκε συναυλία του Νίκου Μαμαγκάκη με το έργο του «ο Άγιος Ερωτόκριτος», αφιέρωμα στον Παντελή Πρεβελάκη.

Κατά την καταληκτήρια συνεδρία στην αίθουσα του «Χρυσόστομου» έγινε ο απολογισμός των εργασιών του Συνεδρίου από τις επιστημονικές επιτροπές των τριών τμημάτων (Αρχαιολογικού,

Βυζαντινού, Νεοελληνικού). Για λογαριασμό των ξένων επιστημόνων που μετείχαν στο Συνέδριο, χαιρέτισε ο επιφανής επιστήμων Garalk Cadogan, ο οποίος σε άριστα ελληνικά εξέφρασε τη βαθιά ευγνωμοσύνη όλων για τη φιλοξενία της χανιώτικης κοινωνίας, αλλά και τη βεβαιότητα ότι το επιστημονικό έργο που παρήχθη ήταν τεράστιο.

Η εισήγηση του Χαράλαμπου Μπουρνάζου

Αντικείμενο της εισήγησης αυτής αποτέλεσε ένα αδημοσίευτο ιδιόγραφο κείμενο του Ελευθέριου Βενιζέλου του 1897, «Τα εν Αρχάναις», όπως το τιτλοφορεί, όπου ο τριανταεπτάχρονος τότε επαναστάτης του Ακρωτηρίου εξιστορεί κρίσιμα γεγονότα του καιρίου εκείνου έτους της κρητικής ιστορίας. Το αυτόγραφο αυτό είναι όχι μόνο αποκαλυπτικό των απόψεων του Βενιζέλου για μεζονα εθνικά θέματα, αλλά μπορεί να εξηγήσει την επιμονή και «δύσερμήνευτη» είτε «νομικίστικη» στάση για μερικούς μελετητές και πρόσφατους βιογράφους του, όχι τυχαίους, που τήρησε στις συνελεύσεις Αρμένων (Ιούνιος-Ιούλιος 1897) και Αρχανών (30 Ιουλίου-13 Αυγούστου), που λίγο έλειψε να οδηγήσουν σε ένοπλη εμφύλια σύγκρουση και εξόντωση της επαναστατικής ηγεσίας, σ' εκείνες τις αποφασιστικές στιγμές του Κρητικού Ζητήματος. Ερμηνεύει επίσης τη στάση που τήρησε ο Βενιζέλος κατά τη Συνέλευση του Μελιδονίου Μυλοποτάμου της 16ης Οκτωβρίου 1897. στο εν λόγω αυτόγραφο ο Βενιζέλος εκθέτει τις απόψεις του, τις οποίες και διατυπώνει για πρώτη φορά, απερίφραστα, προς τον Έλληνα πρωθυπουργό, τον οποίο και ψέγει για τις εντολές τις οποίες διοχετεύει μέσω των εκπροσώπων του στους επαναστάτες, ιδίως μετά την τραγική έκβαση του ελληνοτουρκικού πολέμου. Ας σημειωθεί, επί πλέον, ότι στο κείμενό του ο Βενιζέλος αναφέρεται επανειλημμένως στους Αρμένους, γράφοντας ότι ως πρόεδρος της Γενικής των Κρητών Συνέλευσης μόνον εκεί μπορούσε να συγκαλέσει την Συνέλευση, για να ληφθούν κρίσιμες για την τύχη της Κρήτης αποφάσεις, όπως το ζήτημα της αμέσου αποδοχής της Αυτονομίας. Για την καλύτερη κατανόηση των απόψεων Βενιζέλου, ο ομιλητής έκαμε μια σύντομη αναφορά στις συνθήκες οι οποίες επικρατούσαν τότε στην Ελλάδα και την Κρήτη ειδικότερα.

11η Συνεδρία στις αίθουσες του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος». Προεδρείο: Κωνσταντίνος Σβαλόπουλος, Ακαδημαϊκός, ομ. καθηγητής πανεπιστημίου Αθηνών. Sir Michael Llewellyn, πρ. πρόεδρος Μ. Βρετανίας στην Ελλάδα. Στο βήμα: Γιώργος Γιατρομανωλάκης, καθηγητής πανεπιστημίου Αθηνών. Στην αίθουσα, στην πρώτη σειρά διακρίνονται: όρθιος Ερατοσθένης Καψωμένος, καθηγητής πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής του Συνεδρίου. Ο Σεβασμιότατος Ειρηναίος Γαλανάκης, Μητροπολίτης τ. Κισάμου και Σελίνου. Παοχάλης Κιτρομηλίδης, καθηγητής πανεπιστημίου Αθηνών, διευθυντής Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (Αθήνα). Νίκος Εμμ. Παπαδάκης, Γενικός Διευθυντής Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Σκέψεις για την «Ελευθερόπολη»...

ΟΤΑΝ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ο καιρός να έρθει στο σπίτι -στην Αθήνα, στο χωριό ή όπου αλλού- η Ελευθερόπολη, δεν είναι λίγες οι φορές που έχω ρίξει μια αυθόρμητη ματιά στο γραμματοκιβώτιο, μήπως έφτασε το εφημεριδάκι και δεν το πήρα είδηση...

Όταν, δε, μοσχομυρίζοντας ακόμα μελάνι από το τυπογραφείο, η Ελευθερόπολη βρίσκεται πάνω στο τραπέζι της κουζίνας, του σαλονιού ή στο γραφείο μου, ένα είναι σίγουρο: εκείνη την ημέρα κάποιο ή κάποια από τα γραφόμενα θα γίνουν αντικείμενο συζήτησης στην οικογένεια όταν είμαι στην Αθήνα, ή στη γειτονιά αν τύχει και βρεθώ στο χωριό. Όλοι τη διαβάζουμε με χαρά ή επιφύλαξη, σχολιάζουμε, συμφωνούμε ή διαφωνούμε, μα κυρίως αναπολούμε. Αναπολούμε στιγμές από το χωριό, από το πρόσωπο παρελθόν οι νεότεροι, από το απώτερο οι παλαιότεροι, αλλά και στιγμές, εκδρομές, εκδηλώσεις, κουβέντες στο καφενείο ή σε κάποια ταβέρνα, κάτω από τα πλατάνια του καινούριου μας Τζιτζίκια, το καλοκαίρι, τα Χριστούγεννα, το Πάσχα... Κάθε εποχή που περνάμε εκεί, είτε μένουμε μόνιμα, είτε επισκεπτόμαστε για λίγο ή πολύ τον αγαπημένο τόπο.

Μέσω της Ελευθερόπολης επικοινωνούμε, και παρά τις διαφωνίες που κατά καιρούς έχουν εκφραστεί για όσα γράφονται ή δε γράφονται,

μέσα από τη νεαρή μας ακόμα εφημερίδα που μόλις τώρα, στα 11 χρόνια της, τελειώνει τη βασική της εκπαίδευση, σαν μικρό κορίτσι κι αυτή(!), έχουμε ένα σημείο συνάντησης εκείνες τις εποχές του χρόνου που δεν είμαστε κοντά, αλλά νιώθουμε την ανάγκη να μαθαίνουμε νέα από το χωριό, να μάθουμε ο ένας για τον άλλο, να μη χανόμαστε και κυρίως να μη χαθούμε...

Η Ελευθερόπολη, λοιπόν, είναι ακόμα ένα μικρό κορίτσι, που για να «μεγαλώσει» και να συνεχίσει να «βγαίνει», χρειάζεται βοήθεια, τόσο οικονομική (την οποία και κατά κύριο λόγο έχει), όσο και πρακτική... Ναι, δεν είμαστε όλοι δημοσιογράφοι και δυστυχώς κι αυτοί που είμαστε με πολλή δυσκολία βρίσκουμε το χρόνο να ασχοληθούμε με την εφημερίδα μας, και ίσως το κείμενο που διαβάζετε τώρα να γράφεται από τις ενοχές της γράφουσας που δεν είναι παρούσα στην έκδοση και την επιμέλεια της Ελευθερόπολης όσο θα ήθελε, αλλά και λόγω της αγάπης της για τους Αρμένους μας και για της πίστης της στην ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ των Αρμενιανών. Επικοινωνίας πραγματικής όλων μεταξύ όλων, και όχι δυο, τριών και τεσσάρων που επιμελούνται αυτή την έκδοση προς όλους τους υπόλοιπους. Επικοινωνίας ουσιαστικής, που μπορούμε να πετύχουμε όσο καλύτερα γίνεται, αν καθένας από μας, λίγο έως πολύ, στέλνουμε κάθε τρεις

μήνες μια είδηση από το χωριό, μια συνταγή, μια μαντινάδα, μια ιστορία από τα παλιά, αλλά και από το περασμένο καλοκαίρι (γιατί όχι);, μια σκέψη, μια ιδέα...

Στεναχωριόμαστε όταν ακούμε παράπονα για πράγματα που δημοσιεύτηκαν ή δε δημοσιεύτηκαν, νιώθουμε τεράστια ευθύνη γι' αυτό που λαμβάνουμε κάθε τρίμηνο στο γραμματοκιβώτιό μας και πιστεύουμε πως ήρθε πια η ώρα η εντεκάχρονη πια Ελευθερόπολη να αποκτήσει συλλογικό πνεύμα και συνείδηση και να γίνεται ολοένα και καλύτερη...

Κική Βασσάλου

ΥΓ. Το κείμενο αυτό γράφτηκε λίγο πριν η εφημερίδα μας μπει στο τυπογραφείο. Το α' πληθυντικό πρόσωπο στην τελευταία παράγραφο δε χρησιμοποιήθηκε γιατί, κατόπιν συζήτησης, αντιπροσωπεύει τα μέλη που αυτή τη στιγμή απαρτίζουν τη συντακτική ομάδα της «Ε», μια και δεν πρόλαβε να συζητηθεί. Περισσότερο χρησιμοποιήθηκε από την ανάγκη που εκφράστηκε και στο κείμενο για μια συλλογικότερη εκδοτική προσπάθεια. Για μια εφημερίδα που θα γράφεται από όλους εμάς για όλους εμάς.

Ο πλάτανος της πλατείας περήφανος και φιλόξενος

Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ είναι και αυτός από το μεγάλο γένος φυτών της οικογένειας των Πλατανιδών. Ανήκει μάλιστα στην τάξη των ροδωδών. Ο πλάτανος δηλώνει τη σκιερή του παρουσία σε όλη την επικράτεια της Ελλάδας. Στις όχθες των ποταμών, δίπλα στα ρυάκια, στις λίμνες και κοντά σε πηγές. Μάλιστα είναι συνδεδεμένος με παραδόσεις και θρύλους. Είναι μεγάλο φυλλοβόλο δέντρο, φτάνει σε ύψος 30μ., συνήθως με ευθύ κοντόχοντρο κορμό.

Πάνω από 100 χρόνια κυριαρχεί στην πλατεία των Αρμενών ο πλάτανος που τρέφεται με άφθονο υπόγειο νερό. Είναι η μόνη ύπαρξη που στάθηκε επιβλητικά στην πορεία του χρόνου.

Ψηλός, περήφανος, φιλόξενος, με πλούσιο φύλλωμα του οποίου κανένας καύσωνας δεν διαπερνά, ξέρει όσο κανένας άλλος τη νεότερη ιστορία των Αρμενών. Και τι δεν έχουν δει τα μάτια του... Και τι δεν έχουν ακούσει τα αυτιά του...

Πόσες φορές πόνεσε από θλιβερές καταστάσεις...Αλλά και χάριξε όσο κανένας άλλος όταν έβλεπε γλέντια και χορούς. Έχει ακούσει πολλές φιλοσοφίες της τσικουδιάς, πολλούς πολιτικούς, ανέκδοτα, μαντινάδες και τραγούδια της παρέας, αλλά έχει παρακολουθήσει ελληνικό κινηματογράφο και καραγκιόζη. Έχει δει γενιές και γενιές συγχωριανών μας να γελάνε με μια παρτίδα ξερής, πρέφας, ταβλιού.

Η προσφορά και η παρουσία του έχει αναγνωριστεί από τους πάντες. Είναι άρχοντας γενικής αποδοχής.

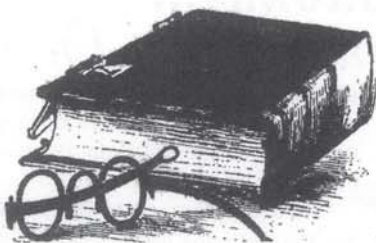
Και ποιος δεν τον σκέφτεται με την προσδοκία να καθίσει

κάτω από την δροσερή σκιά του...

Ελένη Γ. Βαγιωνάκη

Υ.Γ. Η ιδέα για το κείμενο αυτό προέκυψε ένα ανγουστιατικό βράδυ που εγώ και το γνωστό αρμενιανό παρεάκι του καλοκαιριού καθόμασταν κάτω απ'τον πλάτανο.)

Βιβλίο

επιμέλεια Χ.Μ.

Φιλολογικός Σύλλογος «Ο Χρυσόστομος» I Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο, Χανιά 2006

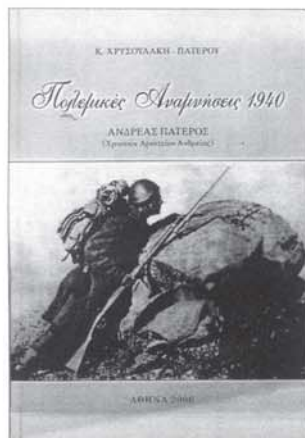

«Ο Χρυσόστομος» που η ιστορία του αποτελεί καύχημα των Χανίων και δείγμα μαζί της πνευματικής υποδομής της Χανιώτικης κοινωνίας, έχει στο ενεργητικό του ήδη και δύο Διεθνή Κρητολογικά Συνέδρια, με κορυφαίο το πρόσφατο (για το οποίο γράφουμε σε άλλη σελίδα), το οποίο αποτελεί άθλο του ιστορικού ιδρύματος και της οργανωτικής επιτροπής του Συνεδρίου.

Η πρόσφατη έκδοση, σε χρόνο ρεκόρ, ενός τόμου 430 σελίδων μεγάλου σχήματος, ο οποίος περιλαμβάνει μικρές μόνο περιλήψεις των εισηγήσεων και κατάλογο των συνέδρων, φανερώσει την πολύ μεγάλη

συμβολή του συνεδρίου αυτού στην περαιτέρω προαγωγή των κρητολογικών σπουδών.

Κ. Χρυσουλάκη - Παπαπέτρου «Πολεμικές Αναμνήσεις 1940. Ανδρέας Πάτερος (Χρυσούν Αριστείων Ανδρείας, Αθήνα 2006

Χάριτες οφείλουν πολλές οι φιλόστορες και η ιστορική επιστήμη στην εκπαιδευτικό και λογοτέχνη κ. Κ.Χρυσουλάκη-Πάτερου για το πρόσφατο βιβλίο της με τις πολεμικές αναμνήσεις του ηρωϊκού δασκάλου και εφέδρου λοχαγού Ανδρέα Πάτερου (Ασκήφου 1907, Αθήνα 1997).

Ο τιμημένος με Χρυσούν Αριστείων Ανδρείας, στις αναμνήσεις του ως μαχητής στην Αλβανία και στην Κατοχή, φανερώνεται και γλαφυρός μαζί και αντικειμενικός αφηγητής, χωρίς μανιχαϊσμούς, δογματισμούς και προκαταλήψεις, έτσι που το προκειμένο βιβλίο, εκτός από ελκυστικό

ανάγνωσμα, αποτελεί και φερέγγυα πηγή της ιστορίας του Αλβανικού πολέμου, της Αντίστασης και του εφιαλτικού εμφύλιου μακελίου.

Για τον αφηγητή και το βιβλίο, παραθέτομε το προλόγισμα της κς Παπαπέτρου, αφού υπενθυμίσαμε πως απαιτείται πολλή στοργή, υπομονή, γνώση και μεράκι, να διαφυλάξεις, διαβάσεις φθαρμένα πολλές φορές και δυσανάγνωστα παλιά χειρόγραφα, να τα ταξινομήσεις και να τα διαμορφώσεις σε ενότητες, να τα τιτλοφορήσεις, εικονογραφήσεις, πληκτρολογήσεις και να τα οδηγήσεις στο τυπογραφείο, απ'όπου, μετ'άπο σελιδοποιήσεις, διορθώσεις δοκιμών κλπ. θα παραλάβεις το έπαθλο του μόχθου σου: το βιβλίο βιβλιοδετημένο και έτοιμο προς κυκλοφορία.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Πολλές φορές όσο ζούσε ο Ανδρέας τον παρακινούσαμε να γράψει κάτι, για να το μαθαίνουν και οι νεότεροι από τα πολλά συνταρακτικά πολεμικά γεγονότα του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου, που έζησε στην Αλβανία.

Οι διηγήσεις του ήταν συναρπαστικές κι έφεραν μπροστά μας εικόνες ηρωϊκές, από τις ελάχιστες που η Ελληνική μακραίωνη ιστορία μας, έχει καταγράψει.

Οι ήρωες του Αλβανικού μετώπου θα ξαναζωντάνευαν μπροστά μας, άλλωστε ακόμη και σήμερα υπάρχουν επιζώντες μαχητές, που θα αισθάνονταν περισσότερο κι από εμάς δικαιολογημένη περηφάνεια.

Εκεί στα κακοτράχαλα βουνά, στο λασπωμένο χώμα, στο αφόρητο κρύο, στην πείνα και τη στέρση, μόνο με τη φλόγα στην καρδιά, ακοίμητο καντήλι στο βωμό της πατρίδας, οι Έλληνες μαχητές, δεν επέτρεψαν στους φασίστες του Μουσολίνι να εκληρώσουν τα όνειρά των.

Έτσι έγραψαν οι ήρωες εκείνοι τις αθάνατες ιστορικές σελίδες της δόξας.

Από την αρχαιότητα γνωρίζομε πόσο ετιμώντο οι ανδραγαθήσαντες για την πατρίδα κι όπως διαβάζομε στον κατά Θουκυδίδη επιτάφιο του Περικλή, ο θάνατος εκείνος άρχοντας των Αθηνών ο Περικλής, αποδίδοντας τις σχετικές τιμές είτε ότι «καλόν επί τοις εκ των πολέμων θαπτομένοις αγορεύεσθαι» και ότι «δίκαιον εστί την εις τους πολέμους ανδραγαθίαν προτίθεσθαι».

Ο ηρωϊκός εφέδρος λοχαγός Ανδρέας Πάτερος έχει φύγει απ'τη ζωή τώρα και χρόνια κι εγώ από χρέος στην ιερή μνήμη του, παραθέτω τις σημειώσεις των πολεμικών του αναμνήσεων επισημαίνοντας μια συνταρακτική Μάχη, για την κατάληψη ενός υψιπέδου με τρεις λόφους καλά οχυρωμένους και μεγάλης στρατιωτικής σημασίας κι ένα χωριό μαζί, με το όνομα «Κομπρέσκα». Σ'αυτή τη μάχη με την τόλμη και το απαράμιλλο θάρρος του μέχρις αυτοθυσίας, προήχθη επ'ανδραγαθία εις το βαθμό του υπολοχαγού και ετιμήθη με το «Χρυσούν Αριστείων Ανδρείας».

Όμως πριν ακόμη ο αφηγητής Ανδρέας μας δώσει την περιγραφή της ανωτέρω Μάχης και όλων των άλλων πολεμικών γεγονότων που έζησε, μας δίνει και μια περιληπτική εικόνα εντυπώσεων της είδησης του πολέμου, στην οποία διαφαίνεται καθαρά ο πατριωτικός παλμός του Έθνους και το νικηφόρο ξεκίνημα.

Στη συνέχεια με την απόσυρση των Ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων όταν πλέον οι Γερμανοί παρά την σθεναρή αντίσταση των Ελλήνων εισχώρησαν στο ελληνικό έδαφος, ο Ανδρέας Πάτερος με την άσβηστη φλόγα της αντίστασης και την περιφρόνηση προς το θάνατο επέστρεψε στο Ποντολείβαδο Κιλκίς όπου υπηρετούσε σαν δάσκαλος.

Αλλά τα γεγονότα που επακολούθησαν δεν ήταν πλέον δυστυχώς ευχάριστα. Μικροπολιτικές φιλοδοξίες και πολιτικές διαμάχες συνέτειναν ώστε να εμφανισθεί και πάλι η μισητή διχόνοια, γνωστή από την αρχαιότητα για τις καταστρεπτικές της συνέπειες. Αρχισαν να δημιουργούνται ομάδες ανταρτών, που κατέληξαν σε εμφύλιο σπαραγμό. Ο Ανδρέας μας δίνει και σαν αντάρτης στο βουνό αναμφισβήτητες μαρτυρίες, πολύ διδακτικές κατά τη σημερινή εποχή, που η παραγομοιοποίηση απειλεί να ισοπεδώσει τα πάντα και οι εθνοτικές της γης να καταποντισθούν, ανάλογα με τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων, που κυβερνοούν ανεξέλεγκτα τον κόσμο.

Κ.Χ.Π.

Δρ. Νικόλαος Β. Πετρουλάκης

Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, Ο βαθνουστάτος παιδαγωγός και φιλόσοφος, Επιμύθιο: Ειρηναίος, Επίσκοπος Λουγδούνων (Λυών), Αθήνα 200

Και μια που βρισκόμαστε στο αστερισμό της Παιδείας, θ'αναφερθούμε και σ'ένα άλλο σημαντικό βιβλίο, του γνωστού, σεβαστού και αγαπητού σ'όλους μας εκπαιδευτικού, επιτίμου συμβούλου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και πολυβραβευμένου κ. Νίκου Πετρουλάκη.

Να δώσω όμως τον λόγο σ'έναν ειδικό, τον επίτιμο επόπτη Δημοτικής Εκπαίδευσης κ. Δημ. Κουτσουλέλο, ο οποίος δημοσίευσε στα «Χανιώτικα Νέα» 7-11-2006, κριτική του βιβλίου, που, ελλείψει χώρου, μόνο απόσπασμά της παραθέτω πιο κάτω :

«[...] Ο Δρ. Νικόλαος Β.Πετρουλάκης, πανευαίσθητος και ενοραματικός, ακαταπόνητος και ανεξάντλητος, υπεύθυνος και δημιουργικός, αγωνιών και άγρυπνος, ζει πάντοτε στον ιδανικό κόσμο του ηρωϊκού ήθους, της αρετής και της ομορφιάς και εμπνέει, με το καρποφόρο έργο του, γόνιμες ανατάσεις. Μάχεται στην πρώτη γραμμή, με μοναδικό γέρας την απόλυτη συνέπεια στο επίμονο χρέος, στο «βασανιστικό χρέος», όπως έλεγε ο αναστηλωτής του Εικοσιένα Γιάννης Βλαχογιάννης. Σε καιρούς πενιχρότητας αληθινών ανθρώπων και κίβδηλων χαρακτήρων, η παρουσία του είναι μια παρήγορη βεβαίωση ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν έχει ανεπαρόρθωτα ξεπέσει.

Η ζωή του ολόκληρη είναι ένας αδιάλειπτος μόχθος ψυχικής και πνευματικής προσφοράς, που μοιάζει σα φωτεινό μετέωρο, που λάμπει και ακτινοβολεί, αφήνοντας βαθειά τα φωτεινά του ίχνη. Χαρά και τιμή στην Κρήτη και σ'όλη την Ελλάδα !

Ο ακαταπόνητος συγγραφέας εξέδωσε, πρόσφατα απ'τις εκδόσεις «Ατραπός», έναν υποδειγματικά, καλαισθητο τόμο, με τον παραπάνω τίτλο, έργο αξιανάγνωστο, πολύτιμο και αυθεντικό. Αληθινός θησαυρός και καρπός έγκυρου και γόνιμου μόχθου, υψηλής αυτογνωσίας και ευθύνης, διακρίνεται για την επιστημονική πληρότητα και τη συστηματική διάρθρωσή του, αποστάζει θρησκευτικό και πνευματικό άρωμα και κρατεί μια διαύγεια και μια λάμψη, πολύτιμες αρετές για την κυριαρχία του λόγου. Συμπληρώνει, έτσι, την τριλογία του, ύστερ'απ'τα βιβλία του «Μέγας Βασίλειος» (2000) και «Μέγας Φώτιος» (2003) συνεχίζοντας την επιστημονική προσφορά του, με τα πολυδύναμα και πολύτομα παιδαγωγικά και ψυχαγωγικά συγγράμματά του.

Το εκλεκτό βιβλίο του, ταξινομημένο σε εννιά, συνολικά, κεφάλαια, αναφέρεται στον Ιερό Πατέρα Κλήμη τον Αλεξανδρέα, άριστο παιδαγωγό, φιλόσοφο, κοινωνικό λειτουργό και θεολόγο, κήρυκα και εκφραστή της γνήσιας χριστιανικής πίστεως, που, με την πολυσήμαντη προσφορά του, ανύψωσε το Αλεξανδρινό πνεύμα για μια ολόκληρη εικοσαετία και αγωνίστηκε σκληρά για την επικράτηση του Ελληνικού Χριστιανισμού και του Χριστιανικού Ελληνισμού, παραδίδοντας αμόλυπτη τη Χριστιανική Ηθική και Φιλοσοφία. Στις υψηλές ιδέες του στηρίχτηκε, αργότερα, το εκπαιδευτικό, παιδαγωγικό και διδακτικό έργο των Αγίων Πατέρων και ιδιαίτερα των τριών Καππαδοκίων, που επέδρασε σημαντικά στη συνείδηση του Γένους και στην ψυχή της ανθρωπότητας, εκκαλλιέργησε την εθνική αυτοσυνείδηση και διασφάλισε τη σταθερή ανθρωπιστική άθληση.

Στη διαδρομή των αιώνων, ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, αποτελεί πολυσύνθετη προσωπικότητα στη χριστιανική και ελληνική σκέψη, προβάλλει πάντοτε αιώνιο πρότυπο αρετής, υπόδειγμα αγωγής και φωτεινός οδηγός για την πνευματική και ηθική ανάπτυξη της νέας γενιάς [...]

Λόγοι Γεωργίου Ξενουδάκη, Βουλευτού των εν τω Δήμω Αδάμαντος Κρητών, Κληροδότση Γεωργίου Ξενουδάκη, Σφακιά 2006

Η έκδοση αυτή, η οποία αποτελεί ανατύπωση εκείνης του 1888, με τις ομιλίες στην ελληνική Βουλή του σπουδαίου ευεργέτη των Σφακίων Γεωργίου Ξενουδάκη (1816-1888).

Αρχικό όνομά του ήταν Νταμπαζάκης και μετονομάστηκε Ξενουδάκης το 1880, όταν ένδοξος, βαθύπλοτος, «κραταιός και δυνατός», επισκέφτηκε την ιδιαίτερη πατρίδα του τα Σφακιά, για να προσκυνήσει τα ερείπια, πρώτα, του σπιτιού του μάρτυρα Δασκαλογιάννη στην Ανώπολη, και, κατόπιν, τον πατρικό του σπιτιού στην Ιμβρο. Η ζωή και το έργο του Ξενουδάκη αποτελεί

παράδειγμα εθνικού φρονηματισμού, αλτρουισμού, ισχυρής θέλησης και αυτοπειθαρχίας. Οκτάχρονο αγόρι, το 1824, ζει τη σφαγή των γονέων του, οπότε και αιχμαλωτίζεται και οδηγείται σε σκλαβοπάζαρο της Αιγύπτου όπου εξαγοράζεται από Γάλλο φιλέλληνα. Σπυρδαίει με υποτροφία του Καποδίστρια, και, προικισμένο άτομο καθώς ήταν, αναδεικνύεται βουλευτής εκπατρισμένων Κρητών, αποκτά, ως ικανός δικηγόρος και έμπορος, τεράστια περιουσία, και, άνθρωπος αλτρουιστής, δημοκρατικός και φιλοπρόδοος, καθώς ήταν (ανήκε στην παράταξη του εξέχοντος Έλληνα πρωθυπουργού και αγωνιστή στην Κρήτη, το 1841, Αλεξ. Κομμουνόπουλου), κληροδότησε όλην την περιουσία του στα Σφακιά, για την ανάπτυξη της παιδείας (18 σχολεία κτίστηκαν, από Βατουδιάρη ως Γαύδο, κλπ).

Η ανατύπωση φέτος των ομιλιών και συναφών κειμένων του Ξενουδάκη, για την Κρήτη, παρέχει την δυνατότητα στις νεότερες γενιές να γνωρίσουν τον λόγο ενός εξέχοντος Κρητικού, ο οποίος φλεγόταν για την πικρή πατρίδα του και τους αγώνες της για ελευθερία. Χρήσιμο ακόμη για να μελετηθούν σημαντικά ιστορικά στοιχεία, για το πού βρισκόταν το 1885, το δυσεπίλυτο και ακανθώδες κρητικό ζήτημα. Και είναι επαινετή η πράξη του Δημάρχου Σφακίων κ. Σήφη Λύκου, προέδρου της Επιτροπής Διαχείρισης του Κληροδοτήματος Ξενουδάκη, να ανατυπωθεί -190 χρόνια μετά την γέννηση του ευεργέτη- το πολλαπλώς χρήσιμο αυτό βιβλίο, το οποίο, εκτός των ομιλιών, περιλαμβάνει και άλλα χρήσιμα ιστορικά στοιχεία (ψηφίσματα, επιστολές, διαβήματα κλπ.). Επαινετός και ο ζήλος του επιμελητή της ανατύπωσης κ. Νίκου Νταμπαζάκη, ο οποίος με την αρθρογραφία του στον τοπικό τύπο και με άλλες ενέργειές του, εκλαϊκεύει την προσωπικότητα και το έργο του μεγάλου Κρητικού ευεργέτη.

Γ. Κανδαράκης, Δ. Καρτσάκης, Κ. Μανωλάκης

«Ελευθέριος Βενιζέλος. Στα βήματά του».

4 βιβλία: «Βιβλίο ιστορικών πληροφοριών. Διαδρομή στο χρόνο. Βιβλίο δραστηριοτήτων. Βιβλίο οδηγιών», Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αθήνα-Χανιά 2006.

Το Ίδρυμα «Ελευθέριος Βενιζέλος», μολοντί νεαρό στην ηλικία, έχει να επιδείξει έργο μεστό και πολύ σημαντικό, το οποίο άριστα ανταποκρίνεται στην επωνυμία του και στις πλέον αισιόδοξες ελπίδες των ιδρυτών του : Συνέδρια, ημερίδες, εκδόσεις, εκδηλώσεις, σ'όλη την Ελλάδα και την Κύπρο, όλα υψηλής ποιότητας που κατέστησαν σοβαρή και σεβαστή την

συνταγματικές αναθεωρήσεις,

Η ελπίσημη παράδοση, την 1η Δεκεμβρίου, του προσωπικού αρχείου του Ελευθ.Βενιζέλου, από το Μουσείο Μπενάκη και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.).

Ένα άλλο παράδειγμα, είναι η έκδοση του εκπαιδευτικού φακέλλου με τέσσερα σχολικά βιβλία -ναί, σχολικά βιβλία-για τους μαθητές κυρίως της έκτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου ολόκληρης της Ελλάδας, κι όχι μόνο των Χανίων ή της Κρήτης.

Και όπως σημειώνει, σε προλογικό σημείωμά της η Υπουργός Παιδείας Μαριέττα Γιαννάκου, «η έκδοση ανταποκρίνεται με πληρότητα στις προδιαγραφές ενός σημαντικού ιστορικού βοηθήματος για τους μαθητές που ολοκληρώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση βασισμένη στο σπάνιο φωτογραφικό και αρχαιολογικό υλικό που διέθεσε απλόχερα το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος», παρουσιάζει με τρόπο κατανοητό και ελκυστικό τα στιγμιότυπα από τον βίο του Ελευθέρου Βενιζέλου, σε συνδυασμό με κοσμοϊστορικά γεγονότα της εποχής του. Η παρουσίαση διανθίζεται με εικονογράφηση από σπάνιες φωτογραφίες, έγγραφα, χάρτες, εφημερίδες και σκίτσα της εποχής, που φέρνουν τον μαθητή κοντά στα ιστορικά δρώμενα και τον προσελκύουν το ενδιαφέρον [...] Πιστεύω ότι η έκδοση αυτή αποτελεί υπόδειγμα εκπαιδευτικού υλικού, που θα βοηθήσει τους μαθητές μας να γνωρίσουν από νωρίς τον Ελευθέριο Βενιζέλο και να τους φέρει κοντά στις σημαντικές στιγμές της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας».

Ο φάκελλος με τα τέσσερα βιβλία παρουσιάστηκε στις 7 Νοεμβρίου στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, από την Υπουργό Παιδείας, τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Ανδρέα Καραμάνο, τον Γενικό Διευθυντή του Ίδρυματος «Ελευθέριος Βενιζέλος» Νίκο Παπαδάκη, και τους τρεις συγγραφείς των βιβλίων Γεώργιο Κανδαράκη, Δημήτριο Καρτσάκη, Κωνσταντίνο Μανωλάκη.

Τα βιβλία «ευτύχησαν» επί πλέον μιας θαυμαστής εκδοτικής-εκτυπωτικής μέριμνας, που είχε ως αποτέλεσμα αυτό το χαρούμενο παιχνιδι χρωμάτων, εικόνων και άλλων εμπνευσμένων ευρημάτων των επιμελητών της έκδοσης, έτσι που γίνονται ελκυστικά κι αγαπητέρα σε μαθητές-μικρούς και μεγάλους- και δασκάλους που τους δημιουργούν το μεράκι να τα διαβάσουν και να τα διδάξουν.

Τα βιβλία, μερίμνη του Υπουργείου Παιδείας, προωθούνται στα Δημοτικά σχολεία, όπου τα παιδιά θα διδάσκονται στο εξής κατά τρόπον επαγωγικό για την μείζονα πολιτική προσωπικότητα του Νέου Ελληνισμού, που σημάδεψε τόσο θετικά τη νεότερη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία.

Μαρινέλλα Βλαχάκη

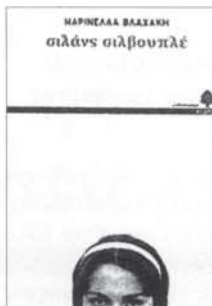
Σιλάνς σιλβουπλέ, Αθήνα, Κέδρος 2006

Η Μαρινέλλα Βλαχάκη, Χανιώτισσα πολυτάλαντος δημιουργός, εμφανίζεται τώρα δυναμικά και ως προικισμένη πεζογράφος με το πρόσφατο βιβλίο της «σιλάνς σιλβουπλέ», για το οποίο τόσο επαινετικά γράφει η εκλεκτή μας ποιήτρια και πεζογράφος «παλαίμαχος λογοτέχνης και

παρουσία του, όχι μόνο στην επιστημονική κοινότητα, αλλά και στον πολύ κόσμο, στην πατρίδα και το εξωτερικό.

Πρόσφατα παραδείγματα:

Η ημερίδα της 27ης Νοεμβρίου στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής, με επιφανείς Έλληνες επιστήμονες να εισηγούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους, σχετικά με τον Βενιζέλο και τις

φιλόλογος» Βικτώρια Θεοδώρα, σε σχετικό βιβλιοκριτικό της σημείωμα, το οποίο και παραθέτουμε πιο κάτω :

Βιβλιοκριτική

«Πολίτης του νομού και της πόλης των Χανίων, γνωστή από τα καλαισθητά ποιητικά της βιβλία η Μαρινέλλα Βλαχάκη, μας συναρπάζει με την τέχνη της στο θέατρο, στην απόδοση κλασικών κειμένων και με τις άλλες δραστηριότητές της στα πολιτιστικά.

Αλλά η μεγάλη έκπληξη είναι το τελευταίο της έργο, ένα ημερολόγιο μικρού κοριτσιού που ζει και μεγαλώνει στα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια σ'ένα χωριό -«χρόνια ασβολεμένα που να πάνε και να μη γυρίσουν...» όπως λέει ο Ιρλανδός ποιητής Ουίλιαμ Γέιτς, 1865-1939, επί πλέον σηκώνει στους αδύνατους ώμους του διπλή ορφάνια, αν και οι θεοί γονείς του, άνθρωποι φωτισμένοι, πρόσφυγες χρόνια στο Παρίσι, του παρέχουν την άνεση και τη στοργή.

Το βιβλίο αυτό που έχει τον τίτλο «σιλάνς σιλβουπλέ», τίτλο παράξενο και παιγνιώδη, εκδόθηκε στην Αθήνα από τον εκδοτικό οίκο «Κέδρος» -που απορρίπτει, όχι σπανίως, καλά και αξιόλογα λογοτεχνικά έργα- φαίνεται, κάποια ψήγματα χρυσού θα οσφράνθηκε στις σελίδες του...

Η ατμόσφαιρα του χωριού, οι άνθρωποι, εξαντλημένοι από τους πολέμους- παγκόσμιο και εμφύλιο κι ανάμεσά τους ένα κορίτσι του δημοτικού που καταγράφει με το μολύβι του τη ζωή τους και τη δική του, οι φόβοι, οι «σκιές» που παραφυλάγουν στο παλιό σπίτι, η παράλληλη μοίρα των ζώων και των δέντρων που τα ζει ως έμπυχα, οι ψίθυροι, όλ'αυτά τα μυστήρια συμπλέκονται σ'ένα συναρπαστικό χρονικό, μαζί με τα αθέλητα στοιχεία της ψυχολογίας και της λαογραφίας. Γιατί πώς να εξηγήσει κανείς τη βαθιά γοητεία που προκαλεί σ'έναν παλαίμαχο λογοτέχνη και φιλόλογο η ανάγνωσή του;

Είναι, ίσως, η Κρητικιά γλώσσα-διάλεκτος, που με γεμίζει νοσταλγία, είναι οι εικόνες της συνθλιμμένης παιδικότητάς μας, οι φόβοι και η στέρηση που γνωρίσαμε ως παιδιά, η μικρή γεύση της ορφάνιας ;

Αλλά η συγκίνηση αυτή, παρά τις επαναλήψεις και τη σίγουρη τέχνη σελίδων, που γράφτηκαν με την ανάμνηση της ιδιότυπης αυτής παιδικής ηλικίας, είναι λυτρωτική, γιατί δεν της λείπει η ελπίδα. Και να που τέλος η σιωπή χαμηλώνει και ακούγεται το νικητήριο τραγούδι.

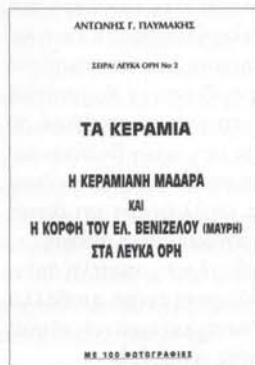
Σε όλο το βιβλίο εναλλάσσονται εικόνες και χρώματα και η φύση κυριαρχεί, τότε ευεργετική τότε σκληρή και μυστηριώδης, που θέλει να κρύβεται κατά το ρητό «η φύσις κρύπτεσθαι φιλεί...» Το παιδί αδιάβαστο κι αφηρημένο μετατρέπεται σε τεχνίτη του λόγου. Εδώ το περιεχόμενο ξεπερνάει τη μορφή και καθιστά το βιβλίο αυτό ένα κειμήλιο, μια σπάνια μαρτυρία για τα χρόνια εκείνα, εκ στόματος νηπίου».

Βικτώρια Θεοδώρα, («Χανιώτικα Νέα», 20-10-2006)

Αντώνης Γ. Πλυμάκης

Τα Κεραμιά και η κεραμιανή μαδάρα,

σειρά: Λευκά Ορη Νο2

Ο Αντώνης Πλυμάκης είναι γνωστός ορειβάτης, λάτρης και εξερευνητής της χανιώτικης ρίζας, για την οποία γράφει σημαντικά βιβλία και άρθρα στον χανιώτικο τύπο. Το προκείμενο βιβλίο του για τα Κεραμιά, όπου περιλαμβάνει και πλούσια συλλογή φωτογραφιών, χαρτών και σχεδιαγραμμάτων, αποτελεί τερπνό άμα και διδακτικό ανάγνωσμα, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως εγχειρίδιο πατριδογνωσίας.

Παραθέτουμε πιο κάτω απόσπασμα του

βιβλίου αναφερόμενο στους Κάμπους «το μέγα χωριόν», «την φωλιά του αετού», όπως το χαρακτηρίζει διαπρεπής Αθηναίος δημοσιογράφος και λόγιος, που το επισκέφτηκε το 1896 για να συναντηθεί με τον καπετάν Γιάννη Καλογερή, τον θρυλικό καπετάνιο της ρίζας.

Παραθέτομε επίσης μία, την σημαντικότερη, φωτογραφία του βιβλίου, η οποία σύμφωνα με την λεξάντα του συγγραφέα, είναι του 1898! (το πλήρες κείμενο της λεξάντας καταχωρίζεται κάτω από την φωτογραφία).

1898. Κάμποι Κεραμιών. Κάτω από τον πλάτανο. Ο καπετάν Γιάννης Καλογερός με Κρήτες επαναστάτες, ιερείς και κατοίκους του χωριού (άνδρες, γυναίκες και παιδιά).

«ΚΑΜΠΟΙ

Οι Κάμποι ήταν κάποτε το πολυαριθμότερο χωριό των Κεραμιών ενώ σήμερα τα σπίτια που στέκουν ακόμη στις γειτονιές των είναι πενταπλάσια από τους κατοίκους που έχουν μείνει και που δεν φθάνουν τους 100.

Σε υψόμετρο 500-580 μ. και 26 χλμ. από τα Χανιά έχουν άριστο κλίμα και πολλά ελαιόδενδρα, αμπέλια, κερασιές και οπωροφόρα δέντρα. Αποτελούνται από τις γειτονιές: Αγκαθομούρι, Λαγκαδά, Απανοχώρι, Καλογεριανά, Μαθιουδιανά, Ποντιζιανά, Κατσουλιανά, Γέρο Πρίνος ενώ τα χωριά Τσάκιστρα και Μαδαρό υπάγονταν παλαιότερα στην κοινότητα Κάμπων.

Στην κεντρική πλατεία ευρίσκεται η όμορφη εκκλησούλα του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, κατά την εορτή του οποίου, την 8η Μαΐου, πραγματοποιείται μεγάλο πανηγύρι. Τότε οι κάτοικοι φιλοξενούν στα σπίτια τους του πανηγυριώτες που έχουν έλθει και τους φιλεύουν με θανάσια τοπικά εδέσματα. Επίσης, το μνημείο των Καμπιανών ηρώων που έδωσαν την ζωή τους κατά τους αγώνες της Κρήτης, στην Τουρκοκρατία, την Γερμανική κατοχή κλπ. Η προτομή του θρυλικού Καμπιανού πολέμαρχου και συνεργάτη του Ελευθ.Βενιζέλου καπετάν Γιάννη Καλογερή (1855-1951). Εκεί στέκει ακόμη το κλειστό δημοτικό σχολείο και υπάρχει και το καφενείο του χωριού. Από την πλατεία ένας καλός δρόμος οδηγεί μετά από 4,5 χιλιόμετρα στο χωριό Σαμωνάς του Αποκόρωνα. Άλλη εκκλησία του χωριού είναι ο Άγιος Γεράσιμος.

Στη γειτονιά Γέρο Πρίνος ευρίσκεται ο τεράστιος ιστορικός πρίνος, απ'όπου πήρε και το όνομά της, και έχει διαμορφωθεί ο χώρος κάτω από αυτόν για ανάπαυση από τη δασική υπηρεσία.

Από εδώ αρχίζει το παλιό μονοπάτι για το ορεινό καταφύγιο Βόλικα και τα Λευκά Όρη (βλ. κεφάλαιο Βόλικας κλπ.).

Από τη γειτονιά του Γέρο Πρίνου επίσης ένας καλός δρόμος Ν.Δ. οδηγεί στο Ψυχρό Πηγάδι μέσω Τσιγκλοπήγαδου, μετά από οκτώ χιλιόμετρα. Στους Κάμπους, όπως αναφέρω στην αρχή του βιβλίου, έγιναν μεγάλες μάχες κατά την Τουρκοκρατία και την Γερμανική κατοχή και επραγματοποιήθηκαν καθοριστικές συνελεύσεις Κρητών επαναστατών.

Από τους Κάμπους, εκτός του πολέμαρχου Καλογερή, κατάγονταν και άλλοι καπετάνιοι καθώς και άλλοι ηρωϊκοί άνδρες που αγωνίσθηκαν κατά των Τούρκων και Γερμανών Ναζί».

Οι ανάπηροι είναι πολίτες όχι «άτομα»

«ΓΙΟΡΤΑΣΤΗΚΕ» και φέτος η 3η του Δεκέμβρη ως «Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρία» (των «Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες» ονομαζόταν μέχρι πριν λίγα χρόνια).

Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κάρολος Παπούλιας, αποφάσισε να παραθέσει δεξίωση προς τους εκπροσώπους αυτού του εναισθητού χώρου. Είναι επίσης πολύ θετικά όσα γίνονται στα πλαίσια αυτού του «γιορτασμού». Όμως, η πολιτεία και η κοινωνία οφείλουν να κάνουν ακόμη πάρα πολλά για να μπορέσουμε να πούμε ότι το εννοούν όταν μιλούν για ισότιμη συμμετοχή των συμπολιτών μας με αναπηρία στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Πρώτα από όλα θα πρέπει να πάψουμε όλοι να αναφερόμαστε σε «άτομα» και να καθιερωθεί ο όρος «πολίτης» (με αναπηρίες). Δηλαδή άνθρωπος σκεπτόμενος, με δράση στο στίβο της ζωής και της δουλειάς, μέρος της κοινωνίας, με συμμετοχή στις αποφάσεις που αφορούν όχι μόνο στον ίδιο και τους «συμπάσχοντες» ή «συνασθενείς» του αλλά ολόκληρη την κοινωνία.

Από εκεί και πέρα, το κίνημα των «ΑΜΕΑ», το Αναπηρικό Κίνημα, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί από την πολιτεία, όχι απλά με την εναισθησία αλλά και με την αξιοπρέπεια που του οφείλει. Άρα: ποσοσταία (επί του ΑΕΠ) αύξηση των κονδυλίων για την Πρόνοια και την Υγεία στον προϋπολογισμό του 2007. Οι ανάπηροι πολίτες της χώρας που δίδαξε τον Πολιτισμό και τη Δημοκρατία δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως επαίτες.

Επίσης δεν πρέπει να λογίζεται ως ελεήμων πράξη η ισότιμη παροχή του δικαιώματος της εργασίας στους αναπήρους. Μόνο αν θεσπισθεί και ψηφισθεί νόμος - πλαίσιο για την εργασία (κι όχι απλά «απασχόληση») και την επαγγελματική κατάρτιση των αναπήρων συμπολιτών μας θα μπορούμε να μιλάμε για ισότητα, ισονομία, ισοπολιτεία σε σχέση με τους υπόλοιπους πολίτες.

Τέλος, η πολιτεία και η κοινωνία (σε όλες τις μορφές και τις εκφάνσεις τους) θα πρέπει να καθιστούν ίσους στην καθημερινή πρακτική τους ανάπηρους πολίτες.

Δεν νοείται, για παράδειγμα, να κατεβαίνει ο γιατρός από τον τρίτο όροφο στο πεζοδρόμιο για να καθορίσει ποσοστά αναπηρίας, επειδή το κτίριο της αρμόδιας υπηρεσίας δεν είναι προσβάσιμο για το συγκεκριμένο συμπολίτη μας.

Ούτε χαρακτηρίζει πολιτισμένη κοινωνία το να παρκάρουμε το αυτοκίνητο μας σε σημείο που είναι προορισμένο μόνο για παρκάρισμα αυτοκινήτων αναπήρων.

Τι πρέπει να γίνει; Να λιγοστέψουν τα λόγια, οι εκ δηλώσεις, οι φωτογραφίσεις και οι υποσχέσεις και να μεγιστοποιηθούν οι χρηματοδοτήσεις, οι νόμοι, οι πράξεις...

Γιώργος Καστρινάκης

Αυτοί που φεύγουν...

Η «Ελευθερόπολις» εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια σε όλους του συγγενείς των αποβιώσαντων συγχωριανών μας.

Μνήμη Μιχάλη Πετράκη

Ένα θλιβερό γεγονός, τραγικό, αν και αναμενόμενο, μας έφερε σήμερα εδώ για ν' αποχαιρετήσουμε τον αγαπημένο φίλο Μιχάλη Πετράκη.

Εδώ είμαστε όλοι φίλε Μιχάλη, η οικογένεια σου, οι φίλοι σου, οι γείτονες, οι χωριανοί και όλοι όσοι σε γνώρισαν και σε αγάπησαν, γιατί άξιζες πράγματι της αγάπης και της φιλίας του κόσμου. Η καλοσύνη της ψυχής σου, η απλότητα του χαρακτήρα σου, η αριστοκρατική

συμπεριφορά σου και η απροσποίητη ευγένειά σου, ήταν τα «εργαλεία» με τα οποία κατακτούσες την αγάπη και τη φιλία των συνανθρώπων σου.

Γεννήθηκε πριν από 71 χρόνια στο χωριό Αχεντριά της επαρχίας Μονοφαταίου του νομού Ηρακλείου. Εκεί στο σχολείο του χωριού σου, διδάχτηκες τα πρώτα γράμματα και στη συνέχεια στο γυμνάσιο του Πύργου.

Μετά την εκκλήρωση των στρατιωτικών σου υποχρεώσεων κατετάχης στην Αστυνομία όπου υπηρέτησες επί μία πενταετία και κατόπιν άλλαξες επάγγελμα. Μπήκες στον οργανισμό λιμένος Πειραιώς τον γνωστό μας ΟΛΠ και εκεί κατέκτησες μια λαμπρή σταδιοδρομία. Με την ευσυνειδησία που σε διέκρινε σε όλες τις φάσεις της ζωής σου, την εργατικότητα, το ήθος και την άριστη επαγγελματική σου κατάρτιση, ανέβηκες γρήγορα τα σκαλοπάτια της ιεραρχίας και έφθασες στο βαθμό του επιθεωρητή.

Γνώρισες την χωριανή μας την κ. Χριστίνα από το γένος των Τσακιράκιδων. Παντρεύτηκατε και αποκτήσατε δύο υπέροχα κορίτσια. Την Άννα σου και την Χρύσα σου Μιχάλη, που όπως μου είχες πει κάποτε αυτές έδιναν χρώμα και ζωή στη ζωή σου. Η αγάπη σου γι' αυτά τα κορίτσια ήταν τόσο μεγάλη και τόσο δυνατή που είμαι βέβαιος ότι τις μορφές τους, χαραγμένες βαθιά μέσα στην ψυχή σου, τις κράτησες σαν θεϊκή εικόνα για να τις έχεις συντροφιά στο ανεπίστρεπτο ταξίδι σου.

Έζησες μια ήρεμη και ευτυχισμένη ζωή μέχρι την άνοιξη του 1998, όταν το σαράκι της επάρατης νόσου άρχισε να πριονίζει το νήμα της ζωής σου, που κάθε μέρα γινόταν πιο λεπτό και πιο αδύναμο. Οι γιατροί προέβλεψαν τότε ότι η ζωή σου θα τελείωνε, το πολύ μέσα σε έξι μήνες. Όμως η αγάπη και η φροντίδα των αγαπημένων σου προσώπων, παιδιών και συζύγου, που ήταν συνεχής και απροσποίητη, σε κράτησαν στη ζωή μέχρι χθες διαφεύδοντας τις προβλέψεις των γιατρών.

Ευτύχησες να ιδείς τις κόρες σου καταξιωμένες επιστήμονες. Γιατρός η Άννα σου, δικηγόρος η Χρύσα σου. Δύο χαριτωμένες κοπέλες που ο θεός πλούσια τις προίκισε με ομορφιά, ευγένεια και καλοσύνη. Σίγουρα ο χωρισμός σου θ' αφήσει σ' αυτά τα κορίτσια, καθώς και στην αγαπημένη σου σύζυγο βαθειά πληγή στην καρδιά τους που δύσκολα θα κλείσει.

Αγάπησες τους Αρμένους, το χωριό της γυναίκας σου, περισσότερο και απ' αυτό ακόμη το χωριό που γεννήθηκες. Γι' αυτό, παραγγέλια άφησες στην οικογένεια σου, ότι θέλεις όταν πεθάνεις να σε κηδέψουν εδώ. Εδώ λοιπόν, στον τόπο που αγάπησες, απόκτησες σπίτι και αγρό και που όνειρο και επιθυμία σου ήταν να κατοικήσεις μόνιμα εν ζωή, εδώ εκπηρώθηκε η επιθυμία σου και η αιώνια κατοικία σου εδώ θα είναι.

Ευχόμεθα και προσευχόμεθα, η γη των Αρμένων, που τόσο αγάπησες και που θα δεχθεί σε λίγο το άψυχο σώμα σου, να είναι ελαφρά και δροσοβόλος και σαν στοργική μάνα να σε κρατήσει στην αγκαλιά της και να σε γλυκοναγουρίζει εις αιώνια αιώνων. Είθε ο πανάγαθος Θεός να τάξει την ψυχή σου εν οκνηαίς δικαίων και βάλασμο παρηγορίας να στέλνει στις καρδιές των δικών σου.

Στην αγκαλιά αναπαύσου
Τώρα της μάνας γης
Στου κόσμου το μαλακό
Ποτέ μην ξαναβγείς

Ο λόγος αυτός εκφωνήθηκε από τον Ιωάννη Προεστάτη στην κηδεία του φίλου του Μιχάλη Πετράκη την 4/11/06 στους Αρμένους Χανίων.

Αποβιώσαντες

● Πέθανε και ετάφη στους Αρμένους στις 10 Δεκεμβρίου 2006, ο **Βασίλης Χαλβαδάκης**, ετών 87. Ο Βασίλης ήταν πατέρας του Αντώνη, του Γιώργη και της Μαρίας.

● Πέθανε στους Αγίους Πάντες και ετάφη στη Κάινα, την Τετάρτη 4 Οκτωβρίου, η **Ελένη Αποστολάκη** το γένος Τσακιράκη, ετών 90.

● Πέθανε στους Αρμένους όπου και ετάφη, την Τρίτη 7 Νοεμβρίου, η **Αγγελική Πριπάκη** το γένος Τζιγκουνάκη, σύζυγος Δημητρίου, ετών 90.

● Πέθανε στην Αθήνα και ετάφη στους Αρμένους, την Τετάρτη 4 Οκτωβρίου, ο **Μιχάλης Πετράκης**, ετών 71. Ο Μιχάλης ήταν σύζυγος της Χριστίνας Κατσαμπέρη η οποία καταγόταν από τη μητέρα της - το γένος Τσακιράκη - από τους Αρμένους και πατέρας της Χρύσας και της Άννας.

● Πέθανε και ετάφη στα Χανιά ο **Χρήστος Φαραντάκης** σύζυγος της Ιωάννας Μαρκογιαννάκη, ετών 55.

Μνήμη Ζαχαρένιας Εμμ. Καβρουλάκη

Πέθανε και στις 23 Σεπτεμβρίου στο νοσοκομείο Χανίων από εγκεφαλικό καθολικό αιμάτωμα και εκηδεύθη στην Αθήνα στις 25 Σεπτεμβρίου, η πρεσβυτέρα του χωριανού μας παπά Μανώλη Καβρουλάκη, **Ζαχαρένια το γένος Νικ. Βλαμάκη** από την Πλάκα, ετών 74. Η ακολουθία έγινε στον Ιερό Ναό της Παναγίτσας, εκεί που επί 30 χρόνια εφημέρευε ο παπά Μανώλης και στον ίδιο ναό έγινε το 40ήμερο μνημόσυνο στις 29 Οκτωβρίου. Ο παπά Μανώλης ευχαριστεί θερμώς όλους τους χωριανούς, όσοι συμμετείχαν στην κηδεία ή στο μνημόσυνο και εκείνους που έστειλαν τηλεγράφημα ή του τηλεφώνησαν.

Μνήμη Ελένης Αποστολάκη

Πέθανε στους Αγίους Πάντες και ετάφη στη Κάινα, την Τετάρτη 4 Οκτωβρίου, η Ελένη Αποστολάκη το γένος Κωνσταντίνου Τσακιράκη. Η Ελένη ήταν αδερφή της Καλιόπης, του Στέλιο, του Γιάννη, του Νίκου, της Μαρίας, της Βαρβάρας, της Σοφίας, της Τασίας και της Ελένης. Η Ελένη γεννήθηκε στους

Αρμένους το 1917. Παντρεύτηκε το Μανούσο Αποστολάκη και μαζί του έζησε στους Αγίους Πάντες ένα μεγάλο μέρος της ζωής της. Η μεγάλη αγάπη της όμως ήταν οι Αρμένιοι, τους οποίους για σχεδόν σαράντα χρόνια δεν παρέλειπε να επισκέπτεται καθημερινά με κρύο, βροχή ή με ζέστη, μέχρι το τέλος της ζωής της. Έζησε με πολλές ελλείψεις και στέρησης ήταν όμως πιστή στα ήθη που πρεσβεύει η θρησκεία μας και οι παραδόσεις και δεν έλλειψε ποτέ από καμιά θρησκευτική εκδήλωση η πανηγύρι.

Αγαπημένη μας θεία σου ευχόμαστε ότι στερήθηκες στη ζωή να τα έχεις εκεί που βρίσκεσαι. **Τα ανίψια σου**

Μνήμη Αγγελικής Δημητρίου Πριπάκη

Στις 6 Νοεμβρίου 2006 πέθανε στους Αρμένους η Αγγελική Πριπάκη σύζυγος του Δημητρίου τώως προέδρου κοινότητας Αρμένων ετών 90. Ήταν πολύ καλή σύζυγος. Ζήσαμε 52 χρόνια μαζί και ουδέποτε είχαμε έλθει σε ψυχρότητα.

Ήταν πού εργατική, δεν είχε κακία μέσα της και ουδέποτε είχε ψυχραθεί με κανένα χωριανό ή χωριανή. Ήταν από καλή οικογένεια, κόρη του δασκάλου Μανούσου Τζιγκουνάκη. Η Αγγελική, οι αδελφές της Χρυσή και Δήμητρα και η δασκάλα Μαρία Σκανδάλη ediaκουνούσανε τις εκκλησίες του χωριού 10 και πλέον χρόνια. **Πριπάκης Δημήτριος**

τρώτε και πίνετε άρχοντες

ΣΑΛΤΣΑ ΓΙΑ ΠΑΪΔΑΚΙΑ ΠΑΝΕ ΜΕ ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙ

Σημείωση για τη σχεδιασμένη συνταγή. Της πάει πολύ να είναι καυτερή. Η ποσότητα κόκκινου πιπεριού που σας δίνω είναι πολύ στο περίπου, γιατί υπάρχουν τόσα διαφορετικά κόκκινα πιπέρια και καίνε σε διαφορετικό βαθμό. Βάλτε, λοιπόν, 1/2 μόνο κουταλάκι, δοκιμάστε και ξαναβάλτε, αν χρειάζεται. Αυτή η ποσότητα σάλτσας κάνει για 2 κιλά και λίγο περισσότερο παιδάκια.

ΠΑΪΔΑΚΙΑ ΠΑΝΕ ΜΕ ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙ

Για 1 περίπου κιλό παιδάκια, θα χρειαστείτε: 1 φλιτζάνι κουκουνάρι, 1 φλιτζάνι τριμμένη φρυγανιά, 3 κουταλιές λιόλαδο, 1/2 κουταλάκι πιπέρι.

Η εκτέλεση. Το τελικό τους ψήσιμο γίνεται σε ψηστήρα, αλλά πρέπει να τα μισοψήσετε στο τηγάνι, γιατί το κουκουνάρι θα καεί αν πολυψηθεί. Τα βάζετε, λοιπόν, στην ψηστήρα αφού τα λαδώσετε. Μετά από 3 λεπτά, τα γυρίζετε για να ροδίσουν κι απ' την άλλη πάντα και τα ροδίζετε κι απ' αυτή τη μεριά 3 πάλι λεπτά. Τα αλατοπιπερώνετε.

Κοπανάτε καλά το κουκουνάρι. Το ανακατεύετε καλά με την τριμμένη φρυγανιά. Το απλώνετε

Συνταγές με ζωγραφιές για παιδιά με κουκουνάρι. Τον αξέχαστο χωριανό μας Στέλιου Αναστασιάδη (1926-1995). Από το βιβλίο του «Εκατό και... χειμωνιάτικες εναλλακτικές συνταγές». Αθήνα 1989, σελ. 78-79.

σ' ένα ταψί, σε 1/2 το λιγότερο πόντο πάχος. Τοποθετείτε τα παιδάκια επάνω του. Τα πιέζετε, τα γυρίζετε και τα πιέζετε πάλι για να κολλήσει επάνω τους καλά το κουκουνάρι. Μια και θα ψηθούν κάτω απ' το γκριλ, μην ανησυχείτε αν δεν έχουν τελειώσει σκεπαστεί.

Το τελικό ψήσιμο στο γκριλ.

Ραντίζετε με μερικές σταγόνες λάδι τα παιδάκια απ' τη μια πάντα. Μ' όποιο μέσο και να τα κάνετε ψητά, δεν πρέπει να βρικόκονται κοντά στη φωτιά, για να μην αρπάξει το κουκουνάρι. Τα ψήνετε έτσι απ' τη μια μεριά για 5 ή 6 λεπτά ή έως ότου το κουκουνάρι μυρίσει λίγο. Τα γυρίζετε, τα ξαναραντίζετε με μερικές σταγόνες λάδι και τα ξαναβάζετε πάλι σε κάποια απόσταση απ' την εστία. Τα βγάζετε απ' τη φωτιά μετά 5 ή 6 λεπτά.

Εγραψαν στην "Ε"

Λαμία 29/9/2006

Συμπληρώθηκαν ήδη δέκα χρόνια από την ημέρα που, δειλά δειλά, ξεκινήσατε την έκδοση της εφημερίδας μας, της Ελευθερόπολης.

Σήμερα, με την ίδια λαχτάρα όπως και τότε, παίρνω στα χέρια μου την εφημερίδα μας και νοιώθω απέραντη χαρά και συγκίνηση διαβάζοντας την.

Αισθάνομαι την ανάγκη να στείλω τα πιο θερμά μου συγχαρητήρια σε σας, την επιτροπή σύνταξης, αλλά και σε όλους αυτούς τους εκλεκτούς

συνεργάτες σας που, με τόσο μεράκι κι αγάπη περισσή για το χωριό μας τους Αρμένους, καταθέτουν για να μας παρουσιάσουν το αριστούργημα αυτό που λέγεται Ελευθερόπολη.

Το περιεχόμενο της, που είναι ιστορικό, μορφωτικό, λαογραφικό, ψυχαγωγικό κ.λ.π. δεν έχει να ζηλέψει τίποτε από αυτό, άλλων εφημερίδων.

Γι' αυτό κι εγώ χαρίζω στην Ελευθερόπολη την παρακάτω μαντινάδα, που έγραψε η κ. Αντωνία Μηλογιαννάκη, και λέει:

**Ανε με βάνα τσ' ομορφιάς
κριτή και διαλεώνα,
στη γκεφαλή σου μάθια μου
θαν έβανα κορώνα**

Σας στέλνω μία φωτογραφία του πατέρα μου, που έχει βγει τη δεκαετία 1950-1960. Στη φωτογραφία φαίνονται κι άλλοι που δυστυχώς, δεν τους γνωρίζω εκτός από την Αργυρώ Χριστοδουλάκη, που στο σπίτι της απ' έξω έχει βγει.

Πιο κάτω αριστερά νομίζω ότι είναι η είσοδος του σπιτιού του Στέλιου Λαμπαθάκη. Ήταν Καθαρά Δευτέρα και κρατάει λαγάνες στο χέρι του.

Θέλω να σας εκφράσω ένα μεγάλο «ευχαριστώ» για την, ανεκτίμητης αξίας, προσφορά σας.

Σας εύχομαι να έχετε πάντα υγεία, οικογενειακή ευτυχία και ψυχική και σωματική δύναμη για να μας χαρίζετε τη ρόδα από το περιβόλι της ψυχής σας, έτσι όπως μόνο εσείς μπορείτε και ξέρετε!!!

Και πάλι θερμά συγχαρητήρια

Ερασμία Πριπάκη-Κουρκούτα

Οι εκλογές στο Δήμο Αρμένων 2006 και το νέο Δημοτικό Συμβούλιο

Δήμαρχος για τα επόμενα τέσσερα χρόνια εξελέγη, από τη πρώτη Κυριακή των εκλογών που έγιναν στις 15 Οκτώβρη 2006, στο δήμο Αρμένων, **Βλαχάκης Πέτρος του Πέτ.**

Τα τελικά αποτελέσματα αναλυτικά έχουν:
Πληθυσμός: 3250, Ψηφισαντες: 3143, Εγγεγραμμένοι: 4454, Έγκυρα: 3039, Έδρες: 13, Άκυρα/Λευκά: 104

Όνομα/Συνδυασμός	Ψήφοι	%	Έδρες
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΡΜΕΝΩΝ Υποψήφιος Δήμαρχος Βλαχάκης Πέτρος του Πέτ.	1654	54,4	8
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΡΜΕΝΩΝ Υποψήφιος Δήμαρχος Παντελής Καραγιαννάκης,	1187	39,1	5
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΑΡΜΕΝΩΝ Υποψήφιος Δήμαρχος Κατσαρός Ιωάννης	198	6,5	0

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των εκλογών του Οκτωβρίου 2006, εκλέγονται στο νέο δημοτικό συμβούλιο του Δήμου Αρμένων:

Από την Ανεξάρτητη Συνεργασία Δήμου Αρμένων (έδρες 8)

Δήμαρχος: Βλαχάκης Πέτρος του Πέτ.

Δημοτικοί Σύμβουλοι: Ατσαλάκης Κυριάκος, Βαγιωνάκης Βασίλειος, Βοηλάκης Εμμανουήλ, Καντεράκης Νικόλαος, Καραδάκης Βαρδής, Μπουζάκης - Χαβαλιεδάκης Γαρυφαλιά, Σπανουδάκης Ιωάννης, Τερεζάκη Ειρήνη

Από την Ανεξάρτητη Ενωτική Κίνηση (έδρες 5)

Δημοτικοί Σύμβουλοι: Καραγιαννάκης Παντελής, Ζουλάκης Νικηφόρος, Ιγγιζεζάκης - Λιοδάκη Ελένη, Μαρκογιαννάκης Παναγιώτης, Μουσουράκης Γεώργιος

Για το Τοπικό Συμβούλιο Αρμένων

Εκλέγονται Ανεξάρτητη Συνεργασία Δήμου Αρμένων (έδρες 2): Παπαμαρκάκης Ιωάννης, Προεστάκης Κων/νος

Από την Ανεξάρτητη Ενωτική Κίνηση (έδρες 1): Χαλβαδάκης Γεώργιος

Οι εκλογές στη Νομαρχία Χανίων

Εκλογές έγιναν και για τη ανάδειξη Νομάρχη και Νομαρχιακού Συμβουλίου, όπου εξελέγη τη δεύτερη Κυριακή ο Αρχοντάκης Γρηγόριος. Τα αποτελέσματα ήταν:

Β' Κυριακή - Εγγεγραμμένοι: 137.965, Ψήφισαν: 91.497, Συμμετοχή: 59,94%, Έγκυρα: 87.625, Άκυρα Λευκά: 5.170

Υποψήφιος	Α' Κυριακή			Β' Κυριακή		
	Ψήφοι	%	Έδρες	Ψήφοι	%	Έδρες
Αρχοντάκης Γρηγόριος	33.440	34,64	6	40.800	52,63	13
Τζανακάκης Γεώργιος	30.766	31,87	5	36.727	47,37	2
Κατσανεβάκης Γεώργιος	27.784	28,78	5			
Νταγκουνάκης Γεώργιος	4.547	4,71	0			

Ο νέος μητροπολίτης μας

Στις 7 Νοεμβρίου 2006 εξελέγη παμψηφεί από την Ιερά Επαρχιακή Σύνοδο της Εκκλησίας της Κρήτης ως νέος Μητροπολίτης της ιστορικής Μητροπόλεως Κυδωνίας και Αποκορώνου ο πολύ γνωστός και πολύ αγαπητός σε όλους μας, Σεβασμιώτατος Δαμασκνός Παπαγιαννάκης.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη μας πολλά τα έτη σου.

Ο εκδότης της «Ελευθερόπολης» θέλει να ζητήσει την κατανόηση όσων αναγνωστών πάρουν καθυστερημένα στα χέρια τους το παρόν τεύχος, να τους ενημερώσει ότι αυτό οφείλεται στην καθυστερημένη άφιξη των κειμένων στη σύνταξη και να τους διαβεβαιώσει ότι θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια η «Ελευθερόπολης» στο μέλλον να είναι συνεπής. **Γιάννης Σ. Τσακιράκης**

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας.

Πριπάκης Δημητρης	20€
Παπαδόπουλος Παναγιώτης	30€
Παπαγιαννάκης Γιάννης και Παπαγιαννάκη Κατερίνα	100€
Τζίνια Κωνσταντζα	20€
Καλλιβρετάκη Μαρία του Χρίστο	10€
Καλλιβρετάκη Δήμητρα	20€
Βασμουλιάκης Γιάννης του Ε.	100€
Γαθανάκης Γεώργιος	30€
Πετράκη Χριστίνα στη μνήμη του συζύγου της Πετράκη Μιχάλη	100€

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Πειραιάς - Χανιά

Δρομοποιείται από 20 Ιουνίου 2007 έως 31 Οκτωβρίου 2007 το πλοίο «Νήσος Μύκονος» της «Hellenic Seaways», στη γραμμή Πειραιά - Χανίων. Η διάρκεια του ταξιδιού θα είναι περίπου εξήμισι ώρες, θα αναχωρεί από τον Πειραιά απόγευμα, και από τα Χανιά τα μεσάνυχτα. Μέχρι να ξεκινήσει το «Μύκονος» στη θέση του από την άνοιξη του 2007 θα δρομοποιηθεί άλλο πλοίο της «Hellenic Seaways».

Εν τω μεταξύ τα εισιτήρια των πλοίων έχουν πάρει φωτιά στις περισσότερες κατηγορίες, εκπτώσεις καταργήθηκαν ή μειώθηκαν.

Έκθεση του Φώτη Λαγουδάκη στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων

Εγκαινιάσθηκε στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων, στις 2 Δεκεμβρίου, η έκθεση ζωγραφικής του Φώτη Λαγουδάκη, καλού φίλου των Αρμένων.

Ο Φώτης Λαγουδάκης είναι εξπρεσιονιστής ζωγράφος ο οποίος μετά από έρευνα και μελέτη της ελληνικής παράδοσης και της ευρωπαϊκής κουλτούρας, χαράζει το δρόμο της προσωπικής του αναζήτησης και αποτυπώνει στα έργα του τον προβληματισμό, την αγωνία και την προσδοκία για αυτογνωσία και αλήθεια. Έχει πραγματοποιήσει αρκετές ατομικές εκθέσεις έργων του και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές παρουσιάσεις. Έργα του υπάρχουν στη Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων, στο Πολυτεχνείο Κρήτης, στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Κυδωνίας και Αποκορώνου και σε ιδιωτικές συλλογές.

Αποφυλακίστηκαν οι "7" που είχαν κατηγορηθεί για τη ληστεία στις Καλύβες

Ελευθεροί είναι από τις πρώτες μέρες του Δεκέμβρη 2006, οι επτά από τους οκτώ νεαρούς που παρέμεναν επί σχεδόν τρεις μήνες προφυλακισμένοι για τη ληστεία με τις μπουρντόζες στο κατάστημα της Αγροτικής Τράπεζας στις Καλύβες Αποκορώνου Χανίων.

Και οι επτά βγήκαν, με καταβολή εγγύησης και περιοριστικούς όρους, ύστερα από τη διάταξη που εξέδωσε ο ανακριτής Χανίων και τη σχετική πρόταση της εισαγγελείας, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα των αναλύσεων των αποτυπωμάτων και του DNA, των κλήσεων των κινητών τηλεφώνων, αλλά και τα αποτελέσματα από τη βαλλιστική εξέταση των όπλων που βρέθηκαν στην κατοχή των συλληφθέντων είναι αρνητικά.

Και οι επτά είχαν αρνηθεί από την πρώτη στιγμή τη συμμετοχή τους στη ληστεία. Ο δε όγδοος, που παραμένει κρατούμενος στις φυλακές Νεαπόλεως αφού δεν κατέθεσε αίτηση αποφυλάκισης, ανακάλυψε την αρχική του κατάθεση, υποστηρίζοντας ότι αναγκάστηκε να καταθέσει έτσι ύστερα από «άσκηση σωματικής βίας».

Από τα «Χανιώτικα Νέα»